

Ніва

ГОД I № 12 БЕЛАСТОК, 20 МАЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

СВЯТА друкаванага слова

Прыгожыя, цёплыя, майскія дні. „Сапраўдная вясна" — кажуць людзі.

Вясна! Вясна на двары, вясна ў сэрцы чалавека. Гэта першая вясна, першы май, калі „Ніва" будзе ўдзельнічаць у сваім свяце — свяце друкаванага слова.

Так, свята друкаванага слова — таксама свята беларускай „Нівы", беларускай кніжкі ў Польшчы, беларускай школы.

На нашых вачах ажыццяўляюцца мары Георгія Скарыны — вялікага беларускага дзеяча XVI стагоддзя, першага друкара на Беларусі. Ён гаварыў: „Кніжка і асвета патрэбны для ўсяго грамадства".

І Георгій Скарына праз усё сваё жыццё змагаўся за асвету для народа, за кніжку для простага чалавека.

Ды й не толькі Скарына; шмат яго паслядоўнікаў паступалі гэтак-жа.

І вось прышоў час, калі друкаванае слова стала даступным кожнаму. Улада працоўных праклала яму дарогу пад кожную вясковую страху.

Кніжка і, наогул друкаванае слова ў кожнай постаці, з'яўляецца ў нас неабходнасцю. Гэта наш дарадчык, выхавацель. Кніжка, газета — чытаецца ў найбольш адлеглай вёсцы.

Аднак-жа трэба прыкмеціць, што не заўсёды яшчэ справа асветы і культурнага жыцця пастаўлена як трэба, не ўсе яшчэ любяць чытаць, не ва ўсіх яшчэ вёсках належна праводзіцца культурная праца, не ўсе яшчэ належна разумеюць значэнне асветы, кніжкі і прэсы ў нашым жыцці.

Гэтыя вось недахопы неабходна таксама паставіць на парадку дня ў Дні „Асветы Кніжкі і Прэсы" і далажыць намаганняў з мэтай ліквідацыі іх.

Дні „Асветы Кніжкі і Прэсы", якія адбудуцца з 19 мая да 3 чэрвеня г. г., сваёй галоўнай задачай ставяць шырэйшае распрапагаванне друкаванага слова ў выглядзе кніжкі, газеты і часопіса.

А задачай кожнага беларуса ў гэтыя дні — гэта шырэйшае распрапагаванне сярод агулу насельніцтва свайго часопіса — „Нівы". Перш за ўсё, кожны беларус сам павінен быць падпісчыкам „Нівы".

Кожны беларус павінен у Дні „Асветы, Кніжкі і Прэсы" навязаць жывейшую, непарыўную сувязь з рэдакцыяй „Нівы", прыняць актыўны ўдзел у Днях „Асветы, Кніжкі і Прэсы". В. Л.

Сярод беларускага насельніцтва штораз больш робіцца папулярнай кніжка на роднай мове. На здымку: Пункт продажы беларускай кніжкі на I З'ездзе БГ-КТ у Беластоку. Фота — Леў

Бліжэй да спраў моладзі

У сучасны момант вельмі многа гаворыцца аб выхаванні моладзі. Справа важная, гэтаму не мажна супярэчыць, але і не сённешняя.

На працягу 11 год існавання народнай улады адбылося шмат спрэчак на гэтую тэму, многа выпісалася чарніла, запісалася паперы. Сітуацыя, аднака-ж нямнога змянілася на лепшае. У далейшым моладзь не ведае як працаваць, як пакіраваць сваёй працай.

У чым прычына?

Мне часта здаралася гутарыць са старымі членамі арганізацыі, яшчэ з перад Аб'еднання. Ва ўсіх прабівалася думка, што ЗМП-оўская арганізацыя ступіла сваю вастрату, што сёння няма ў моладзі толькі энергіі, толькі самаахвярнасці, так як у тых гадах, калі трэба было з аўтаматам у руках змагацца з ворагамі. А чаму — гавораць — сходы былі тады зусім другія, не трэба было нікога сілай клікаць, як гэта часта здараецца цяпер, прыходзілі самі. Было нас мала, а якую-ж работу мы рабілі. Лічыліся з намі.

Аб адным гэтыя таварышы забылі. А менавіта аб тым, што мінула з таго часу 8—9 год, і што на працягу гэтага часу выраслі новыя праблемы, новыя зацікаўленні ,новыя патрэбы. Змянілася моладзь. Моладзь вырасла ўжо ў новых умовах. Вырасла моладзь поўная радасці, вясельля, прагная веды аб акружаючым яе свеце. Сёння моладзь лепш чым калі-небудзь бачыць з'явы грамадскага жыцця, хоча іх ляпей пазнаць, змагацца з усім дрэнным, з усім, што перашкаджае ў нашым маршы да соцыялізма.

Праўленні ЗМП не ведаюць да канца патрэб моладзі, не стараюцца гаварыць з моладдзю аб іх. Хтосьці ізноў можа сказаць, што гэта няпраўда. А возьмем хаця-б адну праблему да прыкладу. Справа культурнага жыцця моладзі ў вёсках.

На вялікай колькасці сходаў моладзь безупынна дамагаецца будовы клубаў. Вось тады, — гавораць — у нас жыццё пацячэ новым шляхам. Будзе дзе сабрацца, пагутарыць, патанцаваць, паспяваць...

Пярвічныя арганізацыі дамагаюцца ў Павятовым праўленні.

Рраўленне са свайго боку ў Павятовай Радзе, у Камітэце партыі. У многіх выпадках будуюцца клубы, даюцца на іх памяшканні. (Зразумела, калі ёсць грашовыя ці іншыя ўмовы да іх здзяйснення). Але так ёсць. І тады ў праўленні пачынаючы ад павятовага, а канчаючы на Галоўным у спраавздачах гавораць — Памаглі... толькі, а толькі то клубаў... гэта ўсё мы.

З аднаго боку праўда. Але ў тым часе, калі часам цэлымі месяцамі вялося спрэчкі ў павеце, ці ў ваяводстве, моладзь чакала, ніхто да яе не прыехаў. Ужо так ёсць у нашых праўленнях, што таварышы зусім не паказваюцца да тых арганізацый, дзе паабяцаюць, а не памогуць. КАЛІ ПАМОГУЦЬ, ТАДЫ ЕДУЦЬ. А КАЛІ НЕ, ТО ЧАСАМ З ГОД ТРЭБА ЧАКАЦЬ НА ІНСТРУКТАРА З ПАВЕТА.

— Трэба-ж дбаць аб свой аўтарытэт, мы-ж усё зробім... і робяць седзячы ля тэлефона.

ТРЭБА БОЛЬШ ШЧЫРАСЦІ. Не атрымліваецца, дык смела аб гэтым гаварыць моладзі. Моладзь не будзе мець прэтэнзіі. Яна добра разумее цяжкасці. А што дамагаецца, на гэта мае права. Гаварыў я аб „дасягненнях", якімі цешацца часта нашыя Праўленні ЗМП. Але вось і другая „мерка" дасягненняў. Колькасць прынятых новых членаў у арганізацыю.

Вызначаюцца планы ўзросту арганізацыі. І ўсе толькі аб гэтым думаюць. І няма нічога дзіўнага, што першым пытаннем, як закон, заўсёды з'яўляецца „колькі прынялі членаў". І такім чынам палітработнікіператвараюцца ў „вярбоўшчыкаў".

Арганізацыя можа і будзе расці хутчэй, але не такім спосабам. Трэба выйсці з канкрэтнай масава - палітычнай працай.

Каб гэта правясці, трэба быць сярод моладзі і ўсімі спосабамі ёй дапамагчы, ствараць усе ўмовы да яе ўсебаковага развіцця. Тады аўтарытэт арганізацыі будзе напэўна расці.

Другая справа, якую хацеўбы крануць, гэта тое, аб чым гаварылася да II З'езда ЗМП на шматлікіх канферэнцыях, нарадах, сходах. Вывады былі слушныя. Справа выхавання моладзі — справай цэлай грамадскасці.

А што паказвае практыка? Прашумела хваля, расплёскалася аб горы праблемаў, якія напаткаліся ў практыцы штодзённага жыцця і нічога з яе не засталося.

Датычыць гэта перадусім прафсаюзных арганізацый, кіраўніцтваў, прадпрыемстваў, Рад Нарадовых, усіх тых хто жыве і працуе, сутыкаецца з моладдзю. Справа тут не ў тым, каб што пэўны час пагутарыць на пленуме, ці канферэнцыі аб праблемах жыцця моладзі, зрабіць слушныя вывады... нажаль, аднак так у рэчаіснасці ёсць — забыцца аб іх, не ажыццяўляць.

Штодня, пачынаючы з прафсаюзнага актыву ў прадпрыемствах з радных — Грамадскіх Рад, партыйнага актыву, а канчаючы на найвышэйшых інстанцыях і праўленнях, трэба дапамагаць у працы ЗМП-оўскім арганізацыям, услухоўвацца ў голас моладзі, развязваць практычныя і тэарэтычныя праблемы з якімі яна сустракаецца.

На вынікі не трэба будзе доўга чакаць.

М. МАТЭЙЧУК

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

АГЛЯД ТЫДНЯ

Загінуў вадалаз. Чаму, па якіх прычынах — ніхто пакуль што не ведае. Адно толькі з'яўляецца пэўным: капітан першага рангу Граб адзін з найбольш вопытных вадалазаў Вялікабрытаніі, не выканаў сваёй шпіёнскай місіі.

Прыпомнім з большага ўсю справу. У час візіту дружбы Булганіна і Хрушчова ў Англіі, хтось загадаў капітану першага рангу Грабу, каб выкарыстаў факт, што ў порце Портсмут стаяць першакласныя совецкія ваенныя караблі і даследваў будову корпусаў.

У той момант, калі англійскі народ шчыра вітаў совецкіх кіраўнікоў, калі мацнелі сувязі дружбы паміж першай социялістычнай дзяржавай, а Злучаным Каралеўствам, знайшліся такія сілы, якія хацелі падарваць гэтую дружбу, паблытаць, ускладніць адносіны між двума дзяржавамі. Англійскі друк усялякіх афарбовак зусім не ўтойвае свайго абурэння ў сувязі з гэтымі падзеямі, і пры дапамозе моцных слоў крытыкуе маўклівасць улад адносна гэтых спраў: „Дэйлі Мірар" проста пытае: „Хто гэта быў такім палітычным дурням, які цалкам не ведае міжнародных спраў і каторы ў час візіту совецкіх кіраўнікоў паслужыўся так ганебнымі метадамі".

Нават „Таймс" піша, што „усе справы шпіянажу, у такі момант, і такімі метадамі можна назваць толькі парушэннем гасціннасці і з'явай бязмежнай дурнаты". Калі ўжо друк займае такое становішча, то відаць, што візіт совецкіх кіраўнікоў заставіў моцнае і незабыўнае ўражанне ў народзе, ў выніку чаго палітыка некаторых аматараў маршу на ўсход падлягае сумненню.

Каб пераканацца аб гэтым, хопіць азнаёміцца з незвычайна важнай заявай былога прэм'ера Вялікабрытаніі, Чэрчыля, які 10 г. м. знаходзячыся ў Аквізгране дзеля атрымання узнагароды за твор „Аб еўрапейскай еднасці", заявіў, што ў сувязі з сучаснай палітыкай СССР і краін народнай дэмакратыі, антысовецкая арыентацыя атлантычнага пакта страціла ўсе падставы.

Гэтая заява, зроблена чалавекам, які дагэтуль з'яўляўся галоўным абаронцам, носьбітам і сімвалам усялякіх антысовецкіх агрэсіўных пачынанняў, і ёсць свайго роду цвіком для дамавіны поўночна - атлантычнай арганізацыі. Адначасова з'яўляецца гэта як доказ наколькі слушнай, жыццёвай, згоднай з гістарычным развіццём ёсць мірная і паслядоўная палітыка Совецкага Саюза.

Ход міжнародных падзей, якія з'яўляюцца вынікам гэтай палітыкі, указвае на тое, што толькі і выключна мірнае суіснаванне адпавядае самым глыбокім і шчырым жаданням усяго чалавецтва. І з гэтым мусяць лічыцца буржуазныя палітыкі, калі хочуць карыстацца сякім - такім давер'ем сваіх народаў.

Возьмем хаця-б у прыклад каляндар дыпламатычных візіт, якія адбыліся апошнімі днямі. Вось прэзідэнт Ціто быў у Парыжы з візітам дружбы. Пасля размоў, якія адбыліся паміж Ціто, а прэзідэнтам Францыі і прэм'ерам Гі Молé, апублікавана камюніке, у якім абодва ўрады выказалі задавальненне з факту, што могуць сцвердзіць палепшанне міжнароднай сітуацыі ў апошніх гадах і жадаюць зноў прадэманстраваць свае імкненні да далейшых намаганняў у напрамку забеспячэння працяглага міру і падтрымлівання супрацоўніцтва паміж усімі краінамі.

Вось у Маскве госціць зараз французскі прэм'ер Гі Моле і міністр замежных спраў Францыі — Піно. Таму зусім зразумелае нам хваляванне амерыканскіх палітыкаў, не кажучы ўжо аб людзях тыпу Адэнаўэра. Калі ўжо ідзе гутарка аб ім, то варта тут працытаваць словы карэспандэнта газеты „Манчэстар гуардзіян", які так піша аб вялікім уражанні, якое выклікала ва ўрадавых колах ФРГ, памянутая ўжо, заява Чэрчыля: „Не з'яўляецца перабольшаннем сцвярджэнне, што Чэрчыль прычыніў Адэнаўэру найвялікшую боль галавы...

Чэрчыль наблізіўся да таго варыянта еўрапейскай сістэмы бяспекі, ў якім прадугледжваецца ўдзел СССР, і які хочуць узяць як падставу нямецкія соцыял-дэмакраты каб перамагчы ў выбарах. Нічога дзіўнага, што пабялеўшы і ўсхваляваны Адэнаўэр абмежаваўся ў сваёй прамове, з якой ён выступіў у адказ Чэрчылю, толькі да агульных ветлівасцей. Аб яго ўсхваляванні сведчыла трохразовая блытаніна, ў час чытання тэксту ў блакноце".

Адным словам у выніку палітыкі Совецкага Саюза, якая адпавядае інтарэсам усіх народаў і дзяржаў, растаюць ільды „халоднай вайны", а т. зв палітыка з пазіцыі сілы адыходзіць у мінуласць. Адзіна слушная перспектыва, якую мае перад сабой свет — гэта мір І з гэтай перспектывай мусяць лічыцца прыхільнікі вайны і нянавісці.

* * *

У апошні момант мы даведаліся, што Урад Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік пастанавіў зменшыць узброеныя сілы СССР аб далейшых 1 мільён 200 тысяч чалавек.

Гэта з'яўляецца яшчэ адным доказам мірнай, паслядоўнай палітыкі Совецкага Саюза.

Наглядальнік

IX Велагонка Міру Варшава-Берлін-Прага

Этапныя пераможцы ЭТАПЫ

I

Діно Бруні (Італія)

II

Густаў Шур (ГДР)

III

Діно Бруні (Італія)

IV

Міхаіл Калумбет (СССР)

V

Густаў Шур (ГДР)

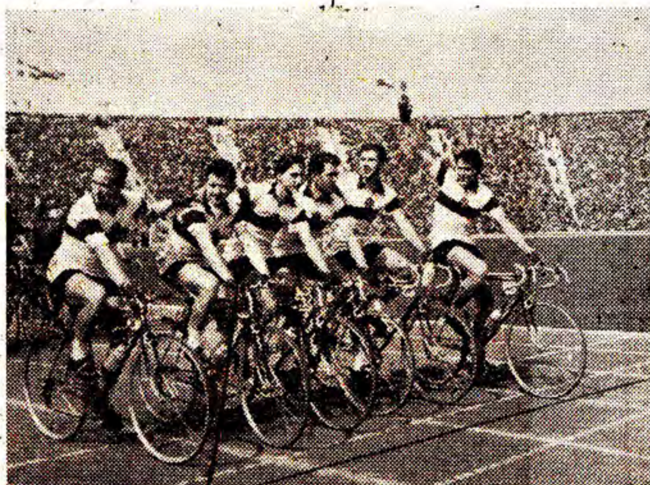
VI

Лотар Майстэр (ГДР)

Пераможца IX Велагонкі міру — Станіслаў Крулак (Польшча).

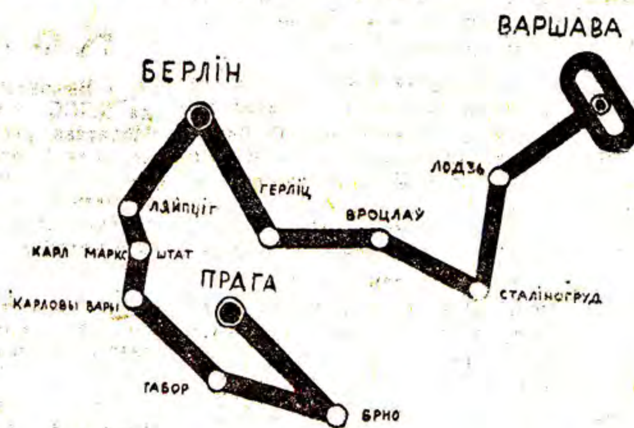
Гоншчыкі Совецкага Саюза — камандны пераможца IX Велагонкі міру. *Фото — ЦАФ*

Велагонка Міру, Варшава — Берлін — Прага, якая пачалася 2 мая г. г. закончылася вялікай перамогай, польскіх і совецкіх гоншчыкаў.

Ніжэй змяшчаем канчатковыя камандныя вынікі IX Велагонкі Міру.

1. СССР
2. Польшча
3. Бельгія
4. ГДР
5. Чэхаславакія
6. Румынія
7. Галандыя
8. Балгарыя
9. Швецыя
10. Італія
11. Югаславія
12. Францыя
13. Данія
14. Венгрыя
15. ФРГ
16. Фінланды[я]
17. Швейцары[я]
18. Аўстрыя
19. Нарвегія
20. Албанія
21. Егіпет.

Маршрут IX Велагонкі Міру

Этапныя пераможцы ЭТАПЫ

VII

Мартін Вольфс (Галандыя)

VIII

Станіслаў Крулак (Польшча)

IX

Ван Хофф (Галандыя)

X

Дональд Сандэрсон (Англія)

XI

Густаў Шур (ГДР)

XII

Клеўцоў (СССР).

Да барацьбы з алжырскім народам французскія каланізатары выкарыстоўваюць бамбардзіроўшчыкі.

(З друку)

— Глядзі сынок і запамятай: гэта носьбіты „цывілізацыі"!...

Прадчуванне

Апошнім часам генерал Гардзінг, англійскі губернатар Кіпра, меў сапраўды шмат турбот. Безупынна сніліся яму нядобрыя сны. Нейк дзіўна (прынамсі яму так здавалася) за кожным разам заўжды бачыў у сне грэка аб заўзятым, поўным нянавісці позірку, які заўсёды імкнуўся павесіць сэр Гардзінга.

Нягледзячы на тое, што генерал — губернатар усю сваю асабістую варту ачысціў ад грэкаў, загадаў на ноч шчыльна замыкаць вокны ды спускаць спецыяльна абучаных сабак, нядобрыя сны аднак не давалі яму спакою. Асабліва шмат шкод генеральскім нервам прычыніў апошні сон. А было гэта вось як:

Пасля працавіта праведзенага дня, генерал Гардзінг, павячэраўшы сумесна са сваімі бліжэйшымі афіцэрамі пачаў збірацца да сну. Стомленая шматлікімі надзеннымі турботамі тлустая генеральская туша адчула патрэбу паспаць, адпачыць, хоць на некалькі гадзін адыйсці ад спраў гэтага грэшнага свету.

Пачаў засынаць. Толькі стомлена прыплюшчыў вочы як... „убачыў перад сабою цудоўную панараму Нікозіі. Горад у гарачых праменнях сонца зіхацеў усім сваім харáством, незвычайнай прыгожасцю. Уводдалі непарушна стаяла ледзь - ледзь пакорпана серабрыстымі грывамі хваль, мора. Недзе ля самага небасхілу дымеў параход. На беразе зелянелі незапомныя кіпрыйскія сады. Узгоркамі дамоў беляцеў тыпова ўсходні горад са сваімі вузенькімі, пустымі ў час поўдня, вулічкамі.

Агляданню гэтай цудоўнай панарамы перашкодзілі генералу, краты, якія дзеля яго асабістай бяспекі, тырчэлі ў акне. Каб лепш бачыць, генерал наблізіўся да акна.

„Цудоўна" — прашаптаў у сне Гардзінг.

„Але раптам... раптам здарылася нешта нечаканае. За ваконныя краты ўхапіліся чыесь рукі, моцныя, загарэлыя, мускулістыя рукі. Не паспеў генерал маргнуць вокам, як у сетцы ваконных крат з'явілася галава грэка з грубай, моцнай вяроўкай у зубах. Генерал Гардзінг хацеў выхапіць пісталет, але рука нейк не рухалася, быццам адзеравянела, генерал хацеў ужо было крыкнуць колькі духу ў трыбусе, але ніяк не мог, язык якасьці не рашкаджаў, не варушыўся.

Зрабілася яму душна, пачало кідаць ўвгарачку.

А грэк тым часам можнымі ўзмахамі рук ламаў краты, выгінаў іх каблукамі, выкрышваў разам з мурам ды шпурляў пагнутымі кратамі ў генерала. Генерал хацеў адхіснуцца, але галава таксама штось не слухалася.

Генералу ўрэшце ўдалося прысесці, схавацца за стол. Ад вялікага хвалявання моцна білася сэрца, чуў як цячэ струменьчыкамі па плячах і залівае вочы пот. У гэты момант ён адчуваў сябе ў безнадзейна бездапаможным становішчы.

Хацеў было ўжо выглянуць з-за фанеравага пісьмовага стала, як тут якраз перад ім, вока ў вока, як з-пад зямлі вырас грэк. Ён іранічна рагатаў генералу проста ў твар, у яго вачах гарэлі (гэта генералу добра ўрэзалася ў памяць) злыя, адпомслівыя агеньчыкі, яго моцныя рукі памалу, але ўпарта рабілі з вяроўкі пятлю.

Гардзінг не вытрымаў, апошнімі сіламі напружыў ногі, адным вокам непрыкметна зірнуў у кірунку акна і з усёй патроенай спалохам, сілай усхапіўся., ды раптам пачуўся галас падаючых вазонаў, бразгот чайнай пасудзіны і далікатны нос англійскага губернатара Кіпра пачуў пах маляванай падлогі ды цёпленькі, салоны смак у роце.

* * *

Англійскія акупанты Кіпра адчуваючы, што так ці інакш, а такі сон можа зрабіцца рэчаіснасцю, вырашылі абезгаловіць нацыянальна - вызваленчы рух на востраве. Аб'яўлена, што той, хто здрадзіць месцазнаходжанне грэцкага генерала Грываса — кіраўніка руху за вызваленне Кіпра, атрымае 10 000 фунтаў стэрлінгаў узнагароды і права патаемна выехаць у адвольную краіну. Пан Гардзінг спешна зацвердзіў прысуд расстрэлу двух маладых кіпрыйскіх патрыётаў — Міхаля Караоліса і Андрэаса Дэметроў, і хіба з гэтага ўсяго, цалкам забыў аб адной вельмі важнай рэчы: — Цярплівасць народа таксама мае свае межы.

Здаецца хутка прыпомніць ён сабе аб гэтай ісціне.

Я

З Савецкай БЕЛАРУСІ

Бюджэт і гаспадарча-культурнае будаўніцтва Гродзеншчыны

Бюджэт Гродзенскай вобласці на 1956 год накіраван на далейшае развіццё народнай гаспадаркі і культуры. Расходы на соцыяльна-культурныя мерапрыемствы вызначаны ў суме 273.711 тысяч рублёў, што складае 82 працэнты ўсёй расходнай часткі бюджэту. З гэтай сумы на асвету і культуру выдзяляецца 181.389 тысяч рублёў, на ахову здароўя — 86.893 тысячы рублёў, на соцыяльнае забеспячэнне — 4.418 тысяч рублёў і на мерапрыемствы па фізкультуры і спорту — 1.011 тысяч рублёў. На фінансаванне мясцовай прамысловасці, мерапрыемствы па сельскай гаспадарцы, комунальна - жыллёвае і дарожнае будаўніцтва і іншыя галіны гаспадаркі будзе зрасходавана 35.901 тысяча рублёў, не лічачы вялікіх сум, укладваемых у развіццё мясцовай гаспадаркі за кошт уласных накапленняў прадпрыемстваў і гаспадарчых арганізацый, а таксама асігнаванняў з саюзнага і рэспубліканскага бюджэтаў.

Працоўным нашай вобласці прадстаўлена шырокая сетка ўстаноў народнай асветы, культуры і аховы здароўя. У 1956—57 навучальным годзе ў вобласці будуць працаваць 1.388 школ усеагульнага навучання, у якіх будзе займацца 143,4 тысячы дзяцей. На ўтрыманне школ адпускаецца каля 115 мільёнаў рублёў. У 41 школе рабочай і сельскай моладзі будуць навучацца без адрыву ад вытворчасці каля 6.200 чалавек. Па бюджэту вобласці прадугледжваецца таксама ўтрыманне 6 тэхнікумаў, 4 музычных школ і іншых навучальных устаноў, не лічачы інстытутаў, тэхнікумаў, рамесных вучылішчаў, розных курсаў, затраты на якія вядуцца са сродкаў дзяржаўнага бюджэту.

Вялікія сродкі асігнуюцца на ўтрыманне дзіцячых садоў, дзіцячых дамоў, інтэрнатаў, дамоў піянераў, спартыўных школ. Каля 6 мільёнаў рублёў адпускаецца на школьнае будаўніцтва. Новыя школы будуць пабудаваны ў Гродна, Ваўкавыску, Шчучыне, Астрыно, Поразава, Лунна, Вараб'евічах (Любчанскі раён), Раготна (Казлоўшчынскі раён), Алекшыцах (Бераставіцкі раён) і Васілішках.

Лік культурна - асветных устаноў, фінансуемых з мясцовых бюджэтаў, расце з года ў год. Зараз у вобласці налічваецца 381 хата-чытальня і сельскі клуб, 94 раённыя і сельскія дамы культуры, 243 бібліятэкі.

Права грамадзян на атрыманне бясплатнай медыцынскай дапамогі гарантавана ўтрыманнем у бягучым годзе за кошт сродкаў бюджэту вялікай сеткі дыспансераў і бальніц усіх тыпаў з агульнай колькасцю ложкаў у іх 4.224, з іх 1.282 ложкі — у сельскай мясцовасці. Апрача стацыянарных бальніц і дыспансераў створаны сотні іншых прафілактычных, спецыялізаваных і лячэбных медыцынскіх устаноў, якія клапоцяцца аб ахове і ўмацаванні здароўя працоўных. На бюджэтныя сродкі толькі за апошнія пяць год былі пабудаваны Сапоцкінская і Свіслацкая раённыя бальніцы, Наумавіцкая і Макараўская ўчастковыя бальніцы, Навасёлкаўскі фельчарска акушэрскі пункт, будынак Гродзенскага медыцынскага вучылішча. На будаўніцтва гэтых аб'ектаў было зрасходавана 6 мільёнаў рублёў.

У бягучым годзе працягваецца будаўніцтва Бераставіцкай і Навагрудскай раённых бальніц агульным коштам 9 мільёнаў рублёў і прадугледжана пабудова лабараторыі асабліва небяспечных інфекцый. Будуючыяся аб'екты будуць аснашчаны навейшым абсталяваннем. Насельніцтва будуць абслугоўваць больш 6 100 медыцынскіх работнікаў, з іх 760 урачоў.

Значна павялічваюцца асігнаванні на забеспячэнне састарэлых, інвалідаў. У наяўных 5 дамах інвалідаў колькасць месц у гэтым годзе павялічыцца на 70. Акрамя сродкаў, адпускаемых з саюзнага і рэспубліканскага, бюджэтаў, па абласному бюджэту, прадугледжваюцца асігнаванні ў суме 1.046 тысяч рублёў на выдачу дапамог, пенсій, пратэзіраванне і іншыя мерапрыемствы.

У 1956 годзе на паляпшэнне і расшырэнне комунальна - жыллёвай гаспадаркі выдзяляецца з бюджэту 20. 605 тысяч рублёў. Жылыя дамы будуць будавацца ў Гродна, Лідзе, Ваўкавыску, Новагрудку, а таксама ў Зельверскім, Мірскім, Казлоўшчынскім і Дзятлаўскім раёнах. Сур'ёзная ўвага ўдзяляецца добраўпарадкаванню гарадоў і раённых цэнтраў. На гэтыя мэты асігнуецца на 1.300 тысяч рублёў больш, чым у 1955 годзе. На капітальны рамонт і добраўпарадкаванне раённых і сельскіх цэнтраў асігнуецца на 50 тысяч рублёў больш мінулагодняй сумы. Гэтыя сродкі павінны расходавацца на азеляненне, брукаванне вуліц і іншыя мерапрыемствы. Акрамя таго, буйныя сродкі выдзяляюцца на набыццё абсталявання і інвентару для гаспадарчых арганізацый і бюджэтных устаноў.

Бюджэт вобласці на 1956 год — гэта бюджэт стваральных работ. Кожная яго лічба адлюстроўвае палітыку Комуністычнай партыі, накіраваную на ўмацаванне магутнасці Совецкай дзяржавы, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўню народа.

Новы будынак кансерваторыі

У 1957 годзе сталіца Беларусі — Мінск атрымае новы будынак — вучэбны корпус Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, які разлічаны на 500 студэнтаў. Гэты чатырохпавярховы, стыль па архітэктуры будынак будзе ў ліку найпрыгажэйшых будынкаў Мінска. Унутранай планіроўкай прадугледжаны неабходныя ўмовы для навучання.

Цяпер будынак падведзены пад дах. Пачалася падрыхтоўка да адзелачных работ. 48 вучэбных класаў будуць добра абсталяваны з улікам акустыкі і гуканепранікальнасці.

Апрача вучэбных класаў, ёсць неабходныя дапаможныя аўдыторыі: канцэртная зала на 400 месц, зала фізкультурнай падрыхтоўкі, бібліятэка, чытальня, пакоі адпачынку для педагогаў і студэнтаў, кабінет і апаратная гуказапісу і рад іншых адміністрацыйна - гаспадарчых памяшканняў.

Адначасова з вучэбным корпусам будуецца інтэрнат для студэнтаў. Тут будзе 48 жылых і 14 дапаможных пакояў Інтэрнат разлічаны на 174 месцы. Ужо закончана кладка чацвёртага паверха. Да канца гэтага года інтэрнат павінен быць здадзены ў эксплуатацыю.

Пабудова вучэбнага корпуса і інтэрната кансерваторыі дасць магчымасць больш паспяхова рыхтаваць высокакваліфікаваныя музычныя кадры.

А. БАГАТЫРОЎ,
дырэктар Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

Веснавыя пасадкі дрэў у Мінску

Сёлетняй вясной у Мінску будзе высаджана звыш сямі тысяч ліп, клёнаў, ясеняў, бяроз, каштанаў, розных відаў таполяў і г. д. Вуліцы, бульвары, скверы ўпрыгожацца новымі дэкаратыўнымі кустарнікамі — бэзам, язмінам, бружмелем татарскім, кізільнікам бліскучым, глогам і іншымі. Усяго іх намячаецца высадзіць звыш 50 тысяч.

У аранжарэях трэста зялёнага будаўніцтва рыхтуюцца некалькі мільёнаў кустоў кветак. Яны пакрыюць стракатым дыванам сотні клумбаў і газонаў. У парках, на скверах, бульварах, плошчах, будзе высаджана да аднаго мільёна кветак-двухгадовікаў — маргарытак, незабудак і іншых, а таксама в лікая колькасць флёксаў, гладыёлусаў, руж, макаў, вяргіняў. Зараз у горадзе ідуць работы па фарміраванню крон, лячэнню і падкормцы дрэў.

(БЕЛТА)

Вучоба калгасных лесаводаў

У гэтым годзе наш лесгас паставіў перад сабой задачу — арганізаваць вучобу па падрыхтоўцы калгасных майстроў вядзення лясной гаспадаркі. Заняткі намечана праводзіць пры Пружанскім, Бярозаўскім, Шарашоўскім і Бор-Ліпаўскім лясніцтвах. З ліку спецыялістаў выдзелены выкладчыкі, падрыхтаваны і абсталяваны памяшканні.

Акрамя тэарэтычнай вучобы па пытаннях арганізацыі гаспадаркі ў калгасных лясах, вывучэння правіл рубак галоўнага і прамежкавага карыстання, нарыхтовак лясного насення, сяўбы і пасадкі лесу, праведзены практычныя заняткі па тэхніцы адводу і таксацыі лесасек, вызначэнню аб'ёму зрубленай драўніны і намётцы дрэў, якія падлягаюць вырабцы.

Н. КАЧКАР,
інжынер Пружанскага лесгаса

Коратка

Выконваючы рашэнні XX з'езда КПСС, члены сельгасарцелі імя Молатава, Любачскага раёна абавязаліся ў гэтым годзе атрымаць не менш 12 цэнтнераў збожжавых, 145 цэнтнераў бульбы, 250 цэнтнераў зялёнай масы кукурузы, 5,5 цэнтнераў валакна канапель з кожнага гектара.

З кожным годам расце грамадская гаспадарка арцелі „Рассвет", Брэсцкага раёна, паляпшаецца быт сельскіх працаўнікоў.

У дамах калгаснікаў гарыць электрычнасць, гаворыць радыё За два гады хлебаробы набылі 110 веласіпедаў, 32 радыёпрыёмнікі, 56 швейных машын.

Толькі ў сёлах Мінскага раёна ўстаноўлена 50 тэлевізараў. Тэлеперадачы прымаюць таксама ў калгасах і МТС Рудзенскага, Пухавіцкага, Дзержынскага, Смолевіцкага і іншых раёнаў.

У Скідзельскім раёне тэлефанізавана 9 калгасаў і радыёфікавана звыш трох тысяч дамоў калгаснікаў. Сёлета намечана радыёфікаваць яшчэ 9 сельгасарцелей і ў чатырох устанавіць тэлефонную сувязь.

Магілёў. З кожным годам становіцца ўсё прыгажэйшым сяло Іванаўка — цэнтр калгаса - мільянера „Ленінскі заклік" Крычаўскага раёна. Тут вядзецца вялікае жыллёвае будаўніцтва. Да першамайскіх свят у новыя дамы перайшлі 15 сем'яў калгаснікаў. Участкі пад забудову адведзены дзевятнаццаці сем'ям, якія пражываюць у пасёлках Маргі і Вербачкі. Праўленне арцелі выдае перасяленцам грашовыя авансы, аказвае ім дапамогу будаўнічымі матэрыяламі, транспартам.

МГР. ЮРЫ ТУРОНАК

Краявіды Беларусі

Паверхня Беларусі, амаль поўнасцю, звязана сваім паходжаннем з ледавіковым перыядам, існаваўшым каля 20—25 тыс. год таму. Ледавік некалькі разоў наступаў на сучасныя беларускія землі, ахапляючы амаль усю тэрыторыю Беларусі. Адступаючы ледавік пакідаў за сабой вялікія колькасці пяску, гравію, камення і іншага матэрыялу, які пакінуў найбольш істотны след на формах сучасных краявідаў Беларусі.

Па сваёй парфаагічнай будове тэрыторыя Беларусі з'яўляецца часткай Усходнееўрапейскай раўніны. У асноўным паверхня Беларусі раўнінная: амаль 3/4 яе тэрыторыі не падымаецца вышэй 175 м. па-над узровень мора. Толькі 8 прац. тэрыторыі рэспублікі займаюць узвышшы перавышаючыя 200 м., а рэшту краіны займаюць узвышшы ад 175 да 200 метраў над узроўнем мора).

На самай поўначы Беларусі знаходзіцца Беларускае прыазёр'е ў выглядзе невялікіх град: Браслаўскай і Асвейскай Можна да іх залічыць таксама Свянцянскую граду, якая знаходзіцца на поўночным захадзе краіны.

Краявіды Беларускага прыазёр'я характэрныя добра захаваным азёрна — марэнным рэльефам. Па ўсім раёне рассыпаны шматлікія марэнныя ўзгоркі, то выцягнутыя, то абкругленыя, паміж якімі знаходзяцца незлічаныя большыя і меншыя азёры. Сярод іх, найбольшых размераў дасягаюць Асвейскае, Дрысвяты, Снуды - Струсто, і Дрывяты. Краявіды гэтай часткі краіны адзначаюцца маладосцю форм рэльефу — марэнныя ўзгоркі тут амаль усюды захавалі свой першабытны выгляд, яны яшчэ мала размыты цякучымі водамі.

Паміж марэннымі градамі поўночнай часткі Беларусі знаходзіцца шырокая Полацкая нізіна, якая ёсць як-бы шырокай лагчынай абнятай з поўначы Асвейскай, а з поўдня Браслаўскай, градамі. Пасярэдзіне Полацкай нізіны цячэ, у вельмі маляўнічых, высокіх берагах, Дзвіна — найбольшая сярод рэк поўночнай Беларусі, да якой прымыкаюць яе прытокі.

Пачынаючы з захаду — складовай часткай Беларускай грады з'яўляюцца Гродзенскія, Ваўкавыскія і Слонімскія ўзвышшы, вышыня якіх дасягае 250 м. над узроўнем мора.

Ад поўначы аддзяляе іх Нёманская нізіна, ў поўднёвым напрамку ўзвышшы паступова пераходзяць у Палескую нізіну. Далей на поўночны ўсход працягваецца Навагрудскае ўзвышша, якое даволі выразна адрозніваецца сваімі вышынямі сярод абвакольваючых яго раўнінных краявідаў. Найбольшай вышыні дасягае Навагрудскае ўзвышша ля самага Навагрудка (Замковая гара — 323 м). Тут яно характэрнае вельмі маляўнічымі краявідамі — цэлае ўзвышша прарэзана шматлікімі далінамі рэк і рачулак, якія цякуць у прыгожых, стромкіх берагах.

Вялікай маляўнічасці новагрудскім краявідам прыбаўляюць выступаючыя ў некаторых месцах яры.

Далей, ва ўсходнім напрамку. Беларуская града пераходзіць у Мінскае ўзвышша, якое характэрнае найболей узнятай паверхняй у Беларусі. Тут знаходзяцца найбольш высокія ўзгоркі Беларусі, сярод якіх гара Маяк дасягае 350 м. панад узровень мора. Уся мясцовасць мае тут гарысты характар, аднак азёраў тут вельмі мала ў параўнанні з Беларускім прыазёр'ем Тым не менш краявіды Мінскага ўзвышша вельмі разнастайныя і маляўнічыя. Усё ўзвышша прарэзана далінамі шматлікіх рэк і рачулак, якія адсюль выцякаюць: як Нёман, Вілія, Бярэзіна, Пціч і інш. Праз Мінскае ўзвышша перацякае таксама рака Свіслач над якой стаіць сталіца Беларусі — Мінск.

Ва ўсходнім і поўночным напрамку Мінскае ўзвышша паступова пераходзіць у шырокае Аршана - Віцебскае ўзвышша якое знаходзіцца паміж верхнім цячэннем Дзвіны і Дняпра. Аршана - Віцебскае ўзвышша характэрнае ўзгоркава - платападобнымі краявідамі, вышыні якіх дасягаюць часта 300 м.

Найбольш узвышшаная, заходняя частка Палесся, называецца Брэсцкім Палессем. Паверхня зямлі тут, у найбольш узнятых месцах не перавышае 150 м. Брэсцкае Палессе ва ўсходнім напрамку пераходзіць у Прыпяцкае (Пінскае) Палессе, якое характэрна найбольш паніжанай паверхняй. Тут знаходзяцца найвялікшыя балоты Палесся — Пінскія, Галы, Грычына і інш. Цячэнне рэк тут павольнае, прычым рэкі найчасцей цякуць у нізкіх, слаба выражаных берагах. Найбольш на ўсход высунутая частка Палесся, досыць значна адрозніваецца ад Пінскага Палесся. Няма тут так вялікіх балотаў, таксама даліны рэк тут вузейшыя і не так разлівістыя, як на Піншчыне. Значная колькасць забалочаных зямель тут асушана за гады совецкай улады Таксама вялікія меліярацыйныя работы разгарнуліся і ў заходніх раёнах Палесся ў пасляваенны перыяд.

Багацце і рознастайнасць беларускіх краявідаў, прыгожасць беларускай зямлі паслужылі, як матыў у творчасці многіх паэтаў і пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў і іншых людзей мастацтва якіх так захапіла прырода Беларусі.

Зараз у многіх найпрыгажэйшых кутках краіны пабудаваны шматлікія дамы адпачынку і санаторыі, арганізуюцца піонерскія лагеры, у якіх знаходзяць адпачынак працоўныя і моладзь рэспублікі.

У гады совецкай улады шырокі размах набылі работы па меліярацыі і асушэнню балот. У Беларусі арганізавана 20 машынна меліярацыйных станцый і звыш 200 меліярацыйных атрадаў пры МТС. Да пачатку Вялікай Айчыннай вайны было асушана 270.000 гектараў балот.

У бліжэйшыя гады намечана асушыць амаль 3 мільёна гектараў. Гэта на 300.000 гектараў больш агульнай плошчы ворыўных зямель дарэволюцыйнай Беларусі.

На здымку: Адзін з каналаў асушальнай сістэмы Палесся.

Утвораны першыя аддзелы БГ-КТ

13 мая ў Цэнтральным Клубе Таварыства польска - савецкай дружбы ў Варшаве адбыўся І З'езд Варшаўскага Аддзела Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Зал клуба напоўнілі шматлікія галасы. Беларуская мова заняла тут пачэснае месца.

Дэлегаты аглядалі выстаўку народнага арнамента, а таксама выстаўку беларускіх кніжак. Чыталі „Ніву".

У 11 гадзін раніцы з'езд распачаў сваю працу. Урачыстае прывітанне з'езда, зацвярджэнне прапанаванага парадку дня, паклікание прэзідыума, пасля чаго ўсе прысутныя выслухалі даклад тав. Busловіча.

У дакладзе гаварылася аб багатай скарбніцы беларускай культуры, аб традыцыях у барацьбе за свабоду, аб задачах Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

Даклад тав. Бусловіча закрануў таксама вельмі важную праблему, хвалюючую беларускае насельніцтва: — стварэнне кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім Універсітэце.

Пасля даклада з прывітальнымі словам выступілі прадстаўнікі розных грамадскіх арганізацый, прысутныя на з'ездзе.

Ад імя сталічнага праўлення Таварыства польска - савецкай дружбы выступіў тав. Калускі, ад імя савецкіх грамадзян — тав. Шпак, ад імя Рускага культурна - асветнага таварыства — тав. Пісарэвіч, ад імя Арганізацыйнага Камітэта Украінскага грамадска - культурнага таварыства — тав. Макух, ад імя Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства — галоўны рэдактар „Нівы" і намеснік старшыні Галоўнага Праўлення тав. Валкавыцкі.

У спрэчках парушана вельмі важныя праблемы як, наладжанне культурнага жыцця сярод беларускага насельніцтва горада Варшавы з мэтай пазнаць сваю мову, літаратуру і гісторыю, арганізаванне папулярна - навуковай дзейнасці, арганізаванне бібліятэкі і чытальні, стварэнне пастаяннай секцыі карэспандэнтаў „Нівы", арганізаванне гуртка мастацкай самадзейнасці.

Закранута пытанне супрацоўніцтва з польска - савецкім інстытутам, а таксама праб..ему аб неабходнасці стварэння кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім Універсітэце.

У апошнім пункце парадку дня З'езд выбраў і зацвярдзіў улады Варшаўскага Аддзела Беларускага грамадска-культурнага таварыства.

У склад праўлення ўвайшлі: Тав. тав.: А. Якаўлюк, В. Хрэноўскі, Ю Туронак

Члены рэвізійнай камісіі: В. Лэпкоўскі, Ю. Бусловіч, Н. Каліцкая.

*

У 17 гадзін усе сабраліся ізноў. Па выступленнях хору з Гарадка да поўначы грала музыка і адбываліся танцы.

В. Л.

★

Зала Кіно „Зніч"у Бельску, у якой адбываўся Павятовы З'езд Беларускага грамадска - культурнага таварыства, была перапоўнена дэлегатамі беларускага насельніцтва, Бельскага павета.

Старшынёй з'езда, дэлегаты аднагалосна выбралі старога грамадскага дзеяча сярод беларусаў тав. Якуба Базылюка.

Пад гучныя апладысменты дэлегатаў у прэзідыуме з'езда занялі месцы: старшыня Галоўнага праўлення БГ-КТ тав. Аляксандр Давідзюк, першы сакратар КП ПЗПР Аляксандр Камінскі, старшыня прэзідыума ПРН тав. Здзіслаў Новакоўскі; грамадскія беларускія дзеячы, перадавікі — хлебаробы.

Падрабязны даклад, з якім на з'ездзе выступаў настаўнік Агульнаадукацыйнага ліцэя у Бельску грм. Ілья Бернат, гаварыў аб багатых традыцыях Беларускай культуры, а таксама аб патрэбах беларускага насельніцтва асабліва ў галіне развіцця культуры і школ аб беларускай мове навучання.

У спрэчках дэлегаты з'езда высунулі шмат прапаноў да будучай працы Павятовага праўлення, а таксама шэраг здагадак адносна мясцовых улад.

У пастанове з'езда гаворыцца аб тым, што Павятовае праўленне будзе павялічваць колькасць і рознастайнасць беларускай літаратуры сярод грамадства. Асабліва будзе апекавацца гурткамі мастацкай самадзейнасці і развіваць Беларускую культуру.

З'езд выбраў Павятовае праўленне Таварыства ў склад якога ўвайшло 15 выдатных грамадскіх дзеячоў.

Старшынёй Павятовага праўлення Таварыства выбрана Кастуся Майсеню, дырэктара эканамічнага тэхнікума ў Бельску, а намеснікам старшыні — Віктара Цыуньчыка, сакратара КП, ПЗПР і Яраслава Кастыцэвіча, дырэктара Беларускага Ліцэя. На сакратара праўлення выбрана грм. Валентыну Орду.

У прэзідыум Павятовага праўлення выбрана грм. грм.: Кастуся Майсеню, Віктара Цыуньчыка, Яраслава Кастыцэвіча, Ілью Берната, Якуба Базылюка, Яфіма Гіжэўскага, Карпа Фірсовіча, Анастасію Тропак, Данілу Міранюка, Яўгенія Артысевіча, Валентыну Тумашэўскую, Васіля Хаменюка, Валентыну Арду, Міколу Лукашука, Пятра Карнілюка.

На З'ездзе з вельмі багатай мастацкай праграмай выступілі вучні Беларускага Ліцэя, Ліцэя выхавацельніц дзіцячых садоў у Бельску і гурток мандалiністаў з Орлі.

(вб)

Трэба дапамагчы гурткам
па супольнай апрацоўцы сенажаці

У Беластоцкім павеце ёсць многа незагаспадараваных балот. Павятовае праўленне бачыла гэтую праблему і слушна вышла з ініцыятывай арганізацыі гурткоў па апрацоўцы сенажаці.

У канцы мінулага года і на пачатку цякучага пачалі расці гурткі, як „грыбы пасля дажджу". Між іншымі сарганізаваліся такія гурткі ў Валілах-Вёсцы, Случанцы, Юзэфове, Радуніне, Залуках, Новасёлках і ў шмат другіх вёсках гэтага павета.

Сяляне ахвотна прыступілі да іх арганізацыі ведаючы, што супольная праца дасць добрыя вынікі ім самім, як і цэлай грамадскасці. Фармальна ўсё было зроблена. Гурткі зарэгістраваліся, адбыліся сходы, на іх выбрана кіраўніцтва гурткоў і здавалася-б, што ўсё ў парадку — гурткі будуць працаваць. Аднака-ж справа выглядае зусім інакш.

Да гэтага часу гурткі не працуюць. Прычына ў тым, што людзі не ведаюць ад чаго пачаць працу, як яе сарганізаваць.

І вось таму патрэбная ім хуткая дапамога з боку аграномаў Павятовага праўлення сельскай гаспадаркі. Дагэтуль гурткі па апрацоўцы сенажаці ў Грамадскіх Радах Валілы-Станцыя і Залукі нічога не робяць. Чакаюць.

Сакратар Грамадскай Рады ў Залуках Міхась Шэрэмэта выказаў такую думку: „Ну што-ж — гаварыў — мы не працуем з гурткамі, але што-ж мы можам зрабіць. Я не спецыяліст у гэтых справах і прысутнасць мая ці старшыні ў гуртку, не многа ім паможа. Там павінен быць аграном, які добра ведае гэтыя справы".

Трудна не згадзіцца з яго думкай. Бо і чым ён можа дапамагчы. Склікаць сход і пагаварыць „аб усім" — гэта не дасць ніякіх рэзультатаў.

Трэба пры гэтым сказаць, што са свайго боку Грамадскія Рады дамагаюцца ў ПЗР, каб прысылалі адтуль аграномаў.

Як гарох ад сцяны адбіваюцца іх просьбы ў Павятовым праўленні сельскай гаспадаркі.

Нам здаецца, што ўжо час скончыць гэтую гульню ў хованкі. Сенакосы набліжаюцца. Трэба выходзіць да працы.

Сяляне ў гуртках чакаюць на неадкладную і хуткую дапамогу.

М. М.

„СЕКВЕСТРАТАР"

Сонца ўжо паднялося пад поўдзень. Цёплыя яго праменні штораз мацней аграваля зямлю. Амаль усе жыхары вёскі Зубава, у Бельскім павеце, вышлі ў поле да першых веснавых прац. Таму ў вёсцы панаваў спакой і сонная, веснавая цішыня.

На вуліцы не было ніводнага чалавека. Толькі дзе-ні-дзе ў пяску кешкаліся куры, а часам апусціўшы хвост, ляніва перайшла сабака.

Але вось у вясковую, манатонную цішыню ўрэзаўся гул машыны. Грузавая машына, падскокваючы на ўхабістай дарозе, уехала ў сяло і распырскваючы лужыны балота, спынілася ля хаты Івана Сыльвэструка. З грузавіка выскачыла некалькі чалавек. Яны прама накіраваліся да Іванавага хлява. Праз некалькі хвілін адтуль пачуўся віск свіней.

Жонка Івана ў той час, у хаце ля печы, увівалася з гаршкамі. Калі яна пачула рохканне, а потым віск свіней, быццам апараная выскачыла з хаты. Выскачыла ды... лямантуючы заламала рукі.

— А божа-ж ты мой божа, людкове даражэнькія, ды што-ж вы гэта робіце, куды-ж вы апошніх свінак, надзею нашую, забіраеце — загаласіла яна.

— Сціхні матка, насупіўшы бровы, гаркнуў на яе Гулько — зборшчык фінансавага аддзела ПРН у Бельску, а то яшчэ і цябе, разам з тваімі свіньмі ўкінем у грузавік.

Спалоханая жанчына падалася назад. Грудзі яе ўздрыгвалі ад плачу, на шчоках цяклі пякучыя слёзы.

— Паночкі, даражэнькія, астаўце гэтыя свінкі радзі бога, куды-ж вы іх валачэце, яны-ж худзенькія, недакормленыя, якое-ж з іх будзе мяса. Умаляю вас паночкі, астаўце, — захлёбваючыся слёзамі прасіла жанчына.

— Цыц! — прыкрыкнуў на яе адзін са зборшчыкаў. Падатку за зямлю плаціць не хочаш, абавязковыя пастаўкі збожжа і мяса не дастаўляеш, у сельскагаспадарчы кааператы́ў запісацца не хочаш, дык вось развітайся са сваімі свінкамі. Ты што, мо' думаеш, што народная ўлада будзе цацкацца з вамі? Мы яшчэ вас мацней прыцiснем чортавае насенне! — пагразіў зборшчык.

— А божа-ж мой, божа — залямантавала зноў жанчына. Ды што-ж гэта робіцца. Усёроўна, як калісь за санацыйнай улады, усёроўна, як за таго антыхрыста Гітлера..

А ў сяле ў той час адбывалася вялікая мітусня. Жанчыны з дзяцьмі спешна выганялі з хлявоў жывёлу, свінні, надзявалі на сябе што лепшае з вопраткі і хутка ўцякалі з вёскі.

Гоман, крык, плач дзяцей, мычанне жывёлы, адбывалася ўсё гэта быццам за санацыйнай улады, калі ў вёску прыязджалі секвестратары, нагадвала гэта ўсё санацыйную пацыфікацыю беларускай вёскі з той толькі розніцай, што да людзей ніхто не страляў, што не палілі вёску.

Зборшчыкі заехалі яшчэ да Максіма Выркоўскага і падобным спосабам забралі двое недакормленых падсвінякоў, у Кірыла Пракапюка — аднаго і нават не ўзважыўшы, павезлі іх у Бельск.

У другіх вёсках зборшчыкі яшчэ лепш паказалі сябе. Напрыклад у сярэдняка Зміτра Пугацэвіча з вёскі Шасталы забралі яны паросную свінню, а ў сяле Кожына, самавольна адчынялі куфры, забіралі лепшую вопратку, швейныя машыны і веласіпеды.

Усюды, дзе яны праязджалі ў след ім імчаўся плач дзяцей лямант жанчын і злосныя праклящці мужчын.

* * *

Ёсць у нас яшчэ такія сяляне, што не хочуць дзяржаве прадаваць абавязковых паставак збожжа, мяса, ці не хочуць плаціць падаткаў, хоць гэта з'яўляецца іх грамадскім абавязкам.

Ці трэба іх пакараць за такую самаволю? — Трэба! Аднак трэба гэта рабіць па чалавечы, з сэрцам, у згоднасці з народнай законнасцю. Крыўдзіць сялян у ніякім выпадку нельга.

А ці правільна робяць зборшчыкі, калі забіраюць недакормленых, а часам паросных свіней у сялян, калі самавольна лезуць у сялянскія куфры? Ці гэта не крыўдна сялянам?

Зборшчыкі не маюць права гэтага рабіць. Народная ўлада да гэтага іх не ўпоўнаважыла. Сялян, якія не маюць пачуцця патрыятычнага абавязку, не хочуць дзяржаве прадаць абавязковых паставак, трэба караць, трэба іх прымусіць да гэтага, але не такім чынам, як гэта робіць зборшчык Гулько. Вельмі цікава, хто ўпоўнаважыў зборшчыкаў аддзела ПРН у Бельску, без дазволу гаспадароў, заходзіць у хлявы і забіраць недакормленых свіней.

Хто ўпоўнаважыў іх самавольна ламаць замкі ў сялянскіх куфрах і забіраць вопратку, швейныя машыны ці веласіпеды. Урэшце, хто ўпоўнаважыў іх грубіянска адносіцца да сялян і сілаю прымушаць паступаць у сельскагаспадарчыя кааператывы.

Партыі і Народнай Уладзе такіх „памагатых" не трэба.

В. Б.

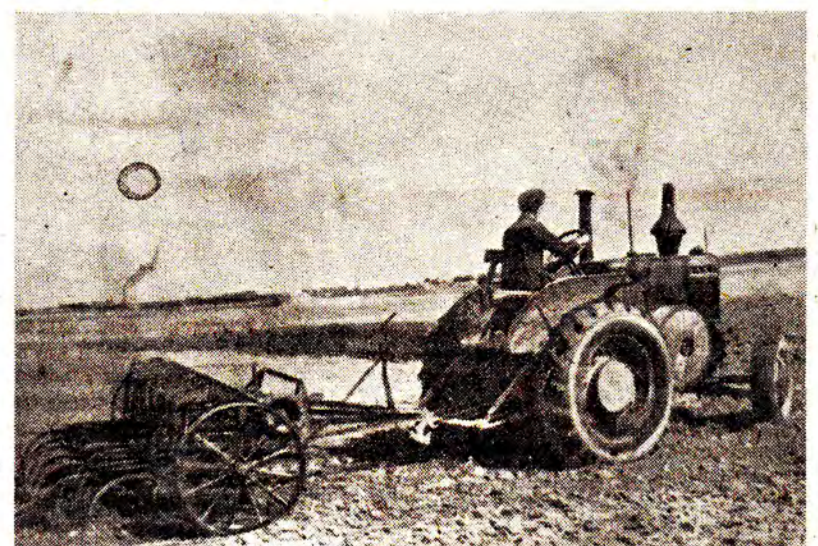
Калегіяльна — не любіць...

Старшыня Прэзідыума Грамадскай Рады Нарадовай у Залессі грм. Вдоўскі (Сакольскі павет) ніколі не раіцца з работнікамі Прэзідыума ў тых ці іншых справах. Сам адзін пастанаўляе, каму даць ільгату ў падатку, каму прызнаць дошкі, цэмент, пазыку і г. д.

Ён вельмі не любіць гаварыць на тэму калегіяльнай працы. Таму яго гневае сакратар Прэзідыума тав. Печык і сакратар партыйнай арганізацыі тав. Жыжык, якія смела крытыкуюць ухібы ў працы старшыні, вынікаючыя з таго, што ён няхоча калектыўна абмяркоўваць важнейшых спраў грамады.

Трэба каб Прэзідыум ПРН у Саколцы зацікавіўся калегіяльнай працай Прэзідыума ГРН у Залессі і дапамог старшыні Вдоўскаму пазбыцца дрэнных метадаў грамадскай дзейнасці.

М. Х.

На здымку: Трактарыст Заброцкі з Бельскага ПОМ, спецыяльным трактарным культыватарам культывавуе поле пад струковыя мешанкі ў сельгаскааператыве Аўгустова. Фото К. Лясоцкі

Рэволюцыйныя традыцыі Беласточчыны

ЗА ХЛЕБ

Даўныя гэта часы, амаль чвэрць веку прайшло ад вядомай забастоўкі беластоцкіх тэкстыльшчыкаў у 1933 годзе, а ўсё яшчэ ў памяці ўдзельнікаў яе — жывуць успаміны аб змаганнях рабочага класа з эксплуатататарамі.

Я не буду расказваць аб агульнай забастоўцы беластоцкіх тэкстыльшчыкаў у 1933 г., а толькі аб Супраслю, дзе рабочыя фабрыкі Цытрона найдаўжэй не здаваліся, дзе найбольш палілося рабочай крыві. Пасля трынаццаці тыдняў агульнай забастоўкі, беластоцкія фабрыканты здаліся, згадзіліся на варункі бастуючых таму, што забастоўка прыносіла ім вялікія страты.

Адзін толькі ўласнік фабрыкі ў Супраслю — Цытрон, улічваючы тое, што ў яго фабрыцы працавалі пераважна беззямельныя і малазямельныя сяляне акалічных вёсак, якія па яго меркаванню былі слаба свядомымі палітычна, адказаўся ад падпісання агульнай умовы.

Аднак яго разлікі аказаліся нятрапнымі У Беластоку адбылася нарада дэлегатаў тэкстыльшчыкаў усяго павета, якая вырашыла, што забастоўка ў Супраслю будзе прадаўжацца. Дэлегаты аднача́сова ад імя калектываў сваіх заводаў абавязаліся матэрыяльна дапамагаць бастуючым. Рабочыя фабрыкі Цытрона, бачучы салідарную падтрымку сваіх таварышаў, цвёрда трымаліся свайго. „Будзем змагацца пакуль пераможам, — сгазалі, — і прымусім Цытрона прыняць новую ўмову".

А калі фабрыкант не хацеў згадзіцца, то рабочыя 10 ліпеня 1933 года распачалі забастоўку, займаючы фабрыку, і нікога з адміністрацыі да яе не дапускаючы.

Ды ад чаго-ж прыслужнікі капіталістаў? Цытрон зара..-жа паведаміў па тэлефону беластоцкага старасту аб тым, што рабочыя займаюць яго фабрыку і патрэбаваў дапамогі. Стараста адразу выслаў да Супрасля ўзброены атрад паліцыі, якім даводзіў падкамісар Пултожыцкі і намеснік старасты Табасінскі. Намеснік старасты выдаў паліцыі загад разагнаць рабочых пры помачы пажарных помпаў. Калі гэта не памагло, Пултожыцкі выдаў паліцыянтам загад, каб стралялі.

Раздаўся вінтовачны залп. Палі забітымі: 17-гадовы Казімер Буткевіч і 19-гадовы Вітальд Ульман. На Супраскім бруку паплыла рабочая кроў. Галодныя людзі дамагаліся хлеба і працы, а атрымалі ад капіталістычных служакоў пулі і смерць.

У Беласточчыне забушавала. На пахаванне забітых прыбыло звыш 10 тысяч рабочых з Беластоку, Харошчы, Васількова, Пешчанік, а таксама сяляне з навакольных вёсак. Гэтае пахаванне з'явілася магутнай палітычнай дэманстрацыяй. Паліцыі не было на вуліцах у час пахаваль-

У вясковым клубе

Над кніжкай

Гэта было на пачатку лютага. Калі я ўжо дакладна азнаёміўся з жыццём і дасягненнямі сельскагаспадарчага каапператыва ў Аўгустове, Бельскага павета, хтосьці мне падказаў.

— У нас ёсць добры, чытальны гурток; сёння яны якраз спрачаюцца над кніжкай. І гэта здарэнне ўспомнілася мне ў сувязі з Днямі асветы кніжкі і прэсы. Дзень быў марозны, з-за цёмных, цяжкіх алавяных хмараў выглянула крывава - чырвонае сонца. Яно хаваючыся за далёкім гарызонтам, яшчэ раз, нібы

На здымку: (злева) — Еўфразына Вышкоўская, Мірон Магусевіч, Вольга Заброцкая, Андрэй Верэмеюк, Міхась Маліцэўскі, Валя Шпаковіч, Мар'я Манаховіч, Ніна Астасевіч, Насця Канаховіч і Параска Вайшковіч. Фото — Верас

палымнеючы факел, асвяціла ўсю ваколіцу, якая ўся стала ў залатым пажары.

Надыходзіў марозны, зімовы вечар.

Раптам разгуляліся віхры, з усёй сілы ўдарылі ў інеем пакрытыя дрэвы. Аддаляліся з хохатам, гарцавалі па заснежаным полі там, аж дзесьці пад Бельскам — то зноў вярталіся да аўгустоўскіх будынкаў. Мы ўсё памятаем, якія марозы былі ў палавіне лютага. Не зважаючы на мароз і дакучлівы вецер шматлікая грамада моладзі спяшыла да свайго клуба, дзе заўсёды цяпло, міла і прытульна. Застаем ужо там сталых наведвальнікаў: Мар'ю Манаховіч, Надзю Асіпюк, Насцю Канаховіч, Параскеву Вайшковіч, Ніну Астасевіч. Адны гуляюць у шашкі, шахматы, іншыя чытаюць газеты, кніжкі, часопісы.

Загадчыца бібліятэкі, Еўфразына Вышкоўская, заляскала ў далоні і перарвала ўсе гэтыя заняткі.

— Сябры, — сказала, — згодна з нашай праграмай, сёння будзем мець дыскусію, — не — гэта слова можа надта афіцыяльнае, лепш будзе, калі я скажу, што мы будзем гутарыць пра кніжку Барыса Палевоя „Аповесць аб сапраўдным чалавеку". Зрэшты, Вы самі далі такую прапанову пасля агляду кінофільма пад гэтым самым загалоўкам. Кніжка гэта, так як і фільм, заваявалі велізарную любоў у моладзі цэлага свету.

Твор гэты прыцягвае чытачоў яшчэ тым, што яго герой не з'яўляецца постаццю выдуманай, а жыве да сённяшняга дня і знаходзіцца адзіным у свеце лётчыкам без ног, які карыстаючы пратэзамі, лятае самалётам самай навейшай канструкцыі.

А цяпер пагутарым. Ну хто „на першы агонь"? Вольга — просім! —

— Я... па-мойму..., — нясмела гаворыць Вольга, — мяне найбольш узрушае любоў да свае прафесіі відавочная ў лётчыка Мерэс'ева. Дык гэта... такое ўсё складаецца ў адно... Корміцца насеннем з шышак, маладой карой, сырым мясам вожыка, а нават мурашкамі, каб толькі вярнуцца да сваіх і каб далей біць пагарджанага ворага. Гэта таксама можна назваць дысцыплінай — як гэта яе называюць... — Свядомая — дадаў сусед.

— Правільна, — падхапіла загадчыца бібліятэкі, — свядомая дысцыпліна давала яму толькі стойкасці, упартасці і вытрымаласці, што ён не спужаўся цяжкасцей і змагаўся з імі. Не баяўся намаганняў, не адступаў.

— А я асаблівую ўвагу звярнуў на тое, — сказаў Іван Бусловіч, — трактарыст, што совецкія людзі загартаваныя, у іх незвычайная фізічная і духовая сіла... Не ўпаў духам нават пасля ампутацыі ног, калі думаў, што будзе ўжо непатрэбным чалавекам.

— Ды не малую заслугу ў гэтым трэба прыпісаць камісару, — дадала Надзя Асіпюк.

— Ну калі ласка Надзенька, прашу... — заахвочвае загадчыца Еўфрозына Вышкоўская.

— Камісар Вараб'ёў, — гаворыць Надзя, — гэта сапраўды прыгожая постаць з сільнай, жалезнай воляй. Бо бачыце... цяжка ранены, кантужаны, добра ведаў, што яго прызначэннем — смерць, але сваімі гутаркамі і жартамі падтрымліваў на духу сваіх хворых таварышаў.

— Кожнаму патрапіў штосьці парадзіць і дапамагчы...

— Нават доктар шукаў у яго ўспакаення пасля страты сына, — пасыпаліся заўвагі.

— Іменна камісар Вараб'ёў, — прадаўжала Надзя, — так спрытна падсунуў прыклад лётчыка з першай сусветнай вайны, які лятаў маючы толькі адну нагу, што гэтым змусіў Мерэс'ева паверыць у свае сілы. Памятаеце, як гэта ён сказаў: „Але ты совецкі чалавек". Потым вельмі часта Мерэс'еў паўтараў гэтыя словы... Яны натхнялі яго на барацьбу з цяжкасцямі, узмацнялі ў ім волю жыцця.

— А ён-жа, як інвалід без ног, — мог-бы сядзець сабе спакойна дзесьці далёка на тылах і чакаць сканчэння вайны, — сказаў хтось з сабраных.

— Але гэта быў совецкі чалавек, — адказаў другі. Пасля дыскусія пайшла смялей. Гаварылася аб тым, як чытаючы кніжку „Аповесць аб сапраўдным чалавеку", мы паступова ўваходзім у атмасферу вялікага совецкага народа.

Як Аляксей Мерэс'еў адчуваў сціслую сувязь з наваколлем... з народам... з партыяй. Відаць гэта было ў клапатлівай апецы з боку партызанцкай вёскі, ад таварышаў — авіятараў, або ў сардэчных адносінах да чалавека ў бальніцы.

Мірон Магусевіч, 62-гадовы, стары комуніст, які добра памятае санацыйныя турмы, гаварыў з усхваляваннем і на заканчэнне сказаў:

— Нашая народная дзяржава можа ганарыцца, што мае такіх прыяцеляў. Мы нічога не баімся і пойдзем у іх сляды...

Доўга яшчэ спрачаліся кааператыўшчыкі з Аўгустова над кніжкай, поўнай аптымізму і радасці жыцця, якая абуджае давер'е ва ўласныя сілы, абуджае веру ў сілы чалавека.

Што дала моладзі гэтая кніжка? Ці толькі глыбокія артыстычныя перажыванні?

Шмат дзяўчат запішацца на курс медсясцёр, як сястра Клаўдыя. Дваццацігадовы Янка Заброцкі будзе лётчыкам.

Гэты вечар асабліва ўбіўся мне ў памяць. Завея спынілася. На звёзднае неба ўваходзіў залаты месяц Непадалёку ў вёсках пабрэхвалі сонныя сабакі. Снег ужо не скрыпеў, але войкаў. Мароз — моцны мароз...

Тады хтось здзівіўся, што Насця Канаховіч, старэйшая ўжо жанчына, адважылася прыйсці ў гэтую пагоду.

А што-ж адказала, — калі Мерэс'еў мог без ног паўзці ў такое надвор'е, дык чаму-ж я са здаровымі нагамі не мела-б прыйсці і ў цёплым пакоі пагутарыць аб тым...

Калектыў не лёгка растаецца з перажытымі ўражаннямі. Думаюць, як у гэткую-ж марозную, зімовую ноч сярод глушы тайгі, ранены і аслаблены з голаду, але з небывалай упартасцю сваёй сільнай волі, поўз да сваіх, легендарны лётчык Аляксей Мерэс'еў.

І. ВЕРАС

Найбольшы ў свеце спартыўны стадыён

Адзін з найбольшых у свеце спартыўных стадыёнаў пабудуецца ў Лужніках (СССР). Яго плошча будзе займаць 180 гектараў.

Апрача трыбун вышынёй у чатырохпавярховы дом, якія могуць змясціць 100 тысячы гледачоў, пабудуюцца стадыёны для спартыўных гульняў; плавальныя басейны, стадыёны для футбола, баскедбола, тэнісныя пляцоўкі, а таксама кіно, рэстаран, гасцінніца для прыезджых спартсменаў.

ЗМІТРОК БЯДУЛЯ

* * *

Думкі апоўначы — кветкі расістыя —
Сэрца смяротнага спевы вячыстыя,

Птушкамі ціхімі ймчаліся ў вырai,
У неба халоднае біліся крылламі.

Пчолкі маўклівыя — зоранькі пільныя
Іх сустракалі там цішай магільнаю.

Месяц палохаў іх сном-таямніцаю,
Путаў іх, блытаў іх срэбнай расіцаю.

Хмаркі кудзельныя, лёгкія, зграбныя
Цьмой-павуцінаю клікалі-вабілі.

Далі трывожылі сінімі дахамі,
Хвойнымі процьмамі, шызымі страхамі.

Думкі апоўначы — ягадкі спелыя —
З неба вярнуліся асірацелыя.

Думкі, да месяца не узнімайцеся,
Лепш вы зямеліцы блізкай трымайцеся.

ВЫДАТНЫ беларускі вучоны

Нядаўна споўнілася 25 год з дня смерці выдатнага вучонага Ефіма Фёдаравіча Карскага. Яго найвялікшая навуковая спадчына, якая налічвае больш 300 друкаваных работ, з'яўляецца ў поўным сэнсе слова энцыклапедыяй беларусазнаўства Пяру Е. Ф. Карскага належаць даследаванні ў галіне гісторыі беларускай і рускай моваў, сучасных беларускай і рускай моваў, беларускай і рускай дыялекталогіі, палеаграфіі, стараславянскай мовы, беларускай літаратуры, беларускага фальклора, этнаграфіі і археалогіі.

Е. Ф. Карскі нарадзіўся 1 студзеня 1861 года ў сям'і настаўніка пачатковай школы сяла Лаша Гродзенскага павета (цяпер гэта тэрыторыя Далінаўскага сельсовета Гродзенскага раёна). Пачатковую адукацыю будучы вучоны атрымаў у Ятранскім народным вучылішчы Новагрудскага павета Мінскай губерні, а гімназію закончыў у Мінску. Е. Ф. Карскі з маленства быў звязан з беларускай мовай, з масамі беларускага сялянства. Любоў да свайго народа зрабіла ў выніку з Ефіма Фёдаравіча палымянага прапагандыста роднага слова, беларускай мове ён прысвяціў большасць сваіх навуковых работ.

Навуковую дзейнасць Е. Ф. Карскі пачаў як збіральнік беларускага фальклора. Яшчэ будучы студэнтам Нежынскага гісторыка-філалагічнага інстытута, ён публікуе ў 1884 годзе ў «Рускім філалагічным весніку» запісаныя ім «Беларускія песні сяла Геразоўка Новагрудскага павета Мінскай губерні», а праз чатыры гады — «Беларускія песні вёскі Новасёлак - Затрокскіх, Віленскай губерні, Трокскага павета».

Першая значная работа Е. Ф. Карскага па беларускай мове — «Агляд гукаў і форм беларускай мовы» — вышла ў Маскве ў 1885 годзе. Гэтай работай была закладзена аснова для сапраўды навуковага вывучэння беларускай мовы. Прадаўжаючы карпатлівую працу над вывучэннем беларускай мовы, Е. Ф. Карскі публікуе ў 1890—1893 гг. другую работу — «Да гісторыі гукаў і форм беларускай мовы». Гэтыя дзве работы з'явіліся часткамі дысертацыі, за абарону якой у 1893 годзе Е. Ф. Карскаму была прысвоена вучоная ступень магістра.

Аднак на гэтым зацікаўленасць Карскага помнікамі старажытнай беларускай пісьменнасці не спынілася. Ён прыступае да стараннага вывучэння так званых літоўскіх летапісаў. Аналіз мовы літоўскіх летапісаў даў магчымасць Е. Ф. Карскаму заўважыць, што ўсе яны напісаны на беларускай мове з нязначнымі ўплывамі польскай, стараславянскай і украінскай моваў) («Аб мове так званых літоўскіх летапісаў»).

У 1896 годзе Е. Ф. Карскаму была прысвоена вучоная ступень доктара навук. а ў 1901 годзе ён выбран членам - карэспандэнтам Акадэміі навук. З-пад яго пяра прадаўжаюць выходзіць адна за другой выдатныя работы па беларускаму і рускаму мовазнаўству, удастоеныя шматлікіх прэмій. У 1905—1910 гг. Е. Ф. Карскі працуе рэктарам Варшаўскага ўніверсітэта. У 1916 годзе яго выбіраюць членам Акадэміі навук.

Вяршыняй шматгадовай даследчай дзейнасці Е. Ф. Карскага з'явілася трохтомная (у сямі кнігах) праца «Беларусы». Гэтай працы аўтар прысвяціў 37 год свайго жыцця. Фундаментальнае даследаванне акадэміка Карскага ўжо даўно зрабілася настольным дапаможнікам для кожнага, хто цікавіцца мовай, фальклорам і літаратурай беларускага народа.

У першым томе «Беларусаў» («Уводзіны ў вывучэнне мовы і народнай славеснасці») мы знаходзім агульныя звесткі аб беларускім краі і аб яго насельніцтве ў іх мінулым і сучасным, аб гісторыі, этнаграфіі, археалогіі і дыялекталогіі Беларусі. Другі том («Мова беларускага племені»), прысвечаны цалкам беларускай мове, складаецца з трох кніг: „Гістарычны нарыс гукаў беларускай гаворкі», «Гістарычны нарыс словаўтварэння і словазмянення ў беларускай гаворцы» і «Нарысы сінтаксісу беларускай гаворкі».

Першы і другі тамы «Беларусаў» атрымалі высокую ацэнку вучоных. У запісцы ў сувязі з прапановай выбраць Е. Ф. Карскага ў ардынарныя акадэмікі выдатныя рускія вучоныя акадэмікі А. Шахматаў, В. Ператц, А. Сабалеўскі і Н. Катлярэўскі пісалі ў 1916 годзе: «...Е. Ф. Карскага можна па справядлівасці назваць заснавальнікам беларускага мовазнаўства і беларускай філалогіі».

У 1916 годзе выходзіць першы выпуск трэцяга тома „Беларусаў». — «Народная паэзія». За ім, ужо ў совецкі перыяд, паследавалі другі і трэці выпускі: «Старая заходнеруская пісьменнасць» (1921 г.) і «Мастацкая літаратура на народнай мове» (1922 г.) — вельмі грунтоўны нарыс гісторыі беларускай літаратуры з самых старажытных часоў і канчаючы паслякастрычніцкім перыядам (да 1921 г.)

Велізарная навуковая дзейнасць Е. Ф. Карскага ў галіне беларусазнаўства, якая не спынялася і пасля выхаду ў свет „Беларусаў", з'явілася яркім сведчаннем таго, наколькі акадэмік любіў свой народ, клапаціўся аб яго асвеце, жадаў бачыць яго культурным і шчаслівым. Нездарма яшчэ да першага тома «Беларусаў» (1903 г.) аўтар узяў эпіграфам страфу з верша «Роднай староцы» Янкі Лучыны:

Сонца навукі скрозь хмары цёмныя
Прагляне ясна над нашаю нівaю,
І будуць жыці дзеткі патомныя
Добраю доляю, доляй шчаслівaю!

Пасля кастрычніцкай рэвалюцыі жыццё і навуковая дзейнасць Е. Ф Карскага была звязана з Ленінградам. Ён быў членам праўлення і прэзідыума Акадэміі навук СССР, кіраваў навукова-даследчымі ўстановамі, рэдагаваў навуковыя выданні. У 1929 годзе Чэшская акадэмія навук выбрала яго сваім правадзейным членам.

Памёр Е. Ф. Карскі ў Ленінградзе, 29 красавіка 1931 года. Яго працы былі і застаюцца важнымі дапаможнікамі для кожнага лінгвіста, літаратуразнаўца, этнографа, выкладчыка і студэнта, у асаблівасці капітальная праца «Беларусы» — выдатны помнік, які яшчэ пры жыцці зрабіў сабе Е. Ф. Карскі.

І ПРАЦУ

нага шэсця. Яна пахавалася, баючыся народнага гневу. Паўшых пахавана на магільніку ў Супраслю і на іх магіле рабочыя і сяляне паставілі помнік з напісам „За хлеб і працу".

Забастоўка ў фабрыцы Цытрона прадаўжалася яшчэ 10 дзён. Нарэшце фабрыкант змушаны быў прыняць вымогі рабочых. Санацыйныя служкі капіталістаў пастанавілі раз на заўсёды на будучыню пазбягнуць забастовак. Каб настрашыць рабочых арыштавана 20 чалавек быццам - бы за „варожую дзейнасць". Чакаючы на прысуд яны 6 месяцаў прасядзелі ў турме. Урэшце сталі перад судом. Суд ведаў аб масавых выступленнях рабочых у фабрыках і акрамя таго ведаў аб дамаганнях апраўдаць арыштаваных. Дзеля гэтага і не асмеліўся выдаць суровага прысуду. Усіх прысуджана да 6 месяцаў турмы, ўлічваючы ў гэта арышт следчы, так што пасля судовага разбору ўсё вярнуліся дамоў.

Ашукаліся капіталісты і іх паліцыйныя прыслужнікі, думаючы, што рэпрэсіямі здолеюць настрашыць рабочых. Наадварот, праследванні узмоцнілі актыўнасць рабочых. У Супраслю ад 1933 г. пачала моцна павялічвацца колькасць членаў КПЗБ і КЗМ. Пашыраўся палітычны кругазор рабочых і сялян.

Доказам пашырэння палітычнага кругазору ў сялян з'явілася першамайская дэманстрацыя ў 1934 годзе, 1 Мая 1934 г упершынк вуліцамі Супрасля прайшло шэсце, у якім прыняла ўдзел звыш 1.500 рабочых і сялян, а лік жыхароў не перавышаў 2.000, значыць амаль усе ўдзельнічалі ў дэманстрацыі.

Над дэманстрацыяй развяваліся чырвоныя сцягі і транспарэнты, белыя надпісы на чырвоных палотнах аб'яўлялі: „Няхай жыве Першамай — свята рабочай салідарнасці". „Прэч з буржуазнай эксплуатацыяй", „Вечная слава паўшым у барацьбе за працу і хлеб" і г. д.

І яшчэ неаднакратна рабочыя — тэкстыльшчыкі супольна з таварышамі з лесапільні змагаліся і маніфеставалі супраць капіталістычнай эксплуатацыі і прыгнёту.

У гэтых змаганнях мацнела іх памяць, аб паўшых у барацьбе з капіталізмам, героях.

І сёння, калі рабочыя ўсіх фабрык разам з сялянствам з'яўляюцца гаспадарамі сваёй краіны, успаміны аб калісьняй барацьбе заахвочваюць іх да чыну, да барацьбы аб умацаванне народнай улады, аб уздым народнай гаспадаркі.

Як за цара, а потым за санацыі, палякі і беларусы плячо ў плячо змагаюцца цяпер за поўную перамогу социялізма.

А паўшым у баях за социялізм — вечная слава!

Г. МАТЭЙЧЫК

Інж. З. Ольшэўскі

АБ ТЭЛЕБАЧАННІ

У папярэднім артыкуле, змешчаным у № 4 быў дадзен толькі агульны опіс праблем тэлебачання. Цяпер я пастараюся, дарагіх чытачоў, глыбей пазнаёміць з тайнікамі тэлебачання.

Тэлебачанне не належыць да праблем лёгкіх. Ужо амаль сто год таму былі пачынанні перадачы карцін на адлегласць, але поўнасцю ажыццявіць гэтыя імкненні ўдалося людзям толькі ў нашых часах, дзякуючы прагрэсу і магутнаму развіццю электратэхнікі — асабліва радыётэхнікі.

Перш, чым пяройдзем да праблем тэлебачання, спынімся коратка над метадам перадачы гуку. Як вядома, для гэтых мэт выкарыстоўвалася электрычнасць, ці то ў форме электрычнага току бягучага па дратах, ці то ў выглядзе электрамагнітных хваль.

Прынцып перадачы гуку асноўваецца на з'яве замены энергіі нашага голасу (т. зв. акустычнай энергіі) на адпаведную электрычную энергію. Гэтую электрычную энергію перасылаецца на дратах, або цераз радыёстанцыю і пераўтвараецца ізноў у акустычную энергію — інакш кажучы ў голас.

Аказваецца, што гук вельмі лёгка пераўтварыць у электрычны ток дзякуючы нескладнаму прыстасаванню, якое называем мікрафонам. І наадварот, электрычныя імпульсы можна пераўтварыць у гукавыя хвалі пры дапамозе таксама нескладнага прыстасавання, якім з'яўляецца тэлефонная трубка, або гучнагаварыцель.

Праблема тэлебачання з'яўляецца больш складнай ад праблемы перадачы гуку. Якім спосабам пераўтварыць тут вобраз на электрычныя токі? Кожны вобраз складаецца з пэўнай колькасці дробных ярчэйшых або цямнейшых плямак. Калі-б кожную такую плямку ўдалося замяніць у пэўнай скаардынаванай чарзе на адпаведныя электрычныя імпульсы, а потым гэтыя імпульсы пераслаць атрымальніку і такім самым скаардынаваным спосабам пераўтварыць іх зноў у бачныя плямкі, то атрымалі-б дакладную копію перадаваемага вобраза. Інакш кажучы, трэба было-б перш перавесці падзел (аналіз вобраза), а потым саставіць (сінтэз) гэты самы вобраз у адпаведнім радыёпрыёмніку.

Гэтая праблема з'яўлялася вельмі важнай і праз доўгі час заставалася невырашанай. Паўлу Ніпкову, паляку па паходжанню, прышло на думку зрабіць сінтэз і аналіз вобраза пры дапамозе круцячыхся дыскаў з адпаведна размешчанымі дзіркамі, якія па чарзе перабягаюць перад асветленым малюнкам.

Кожная такая дзірка „аглядае" толькі пэўную акрэсленую частку вобраза, пункт па пункце. Святло, якое адбівалася ад вобраза, пераходзіла праз дзіркі круцячагася дыска і падала на так называемы „фотаэлемент".

Прынцып дзейнічання фотаэлемента наступны: ёсць пэўныя металы, якія маюць тую ўласцівасць, што калі на іх падае прамень святла, то яны пачынаюць даваць электрычны ток. (Металы як: селен, натрый). Гэты ток робіцца тым магутнейшым, чым мацней асвятляецца фотаэлемент. З той прычыны, што праз дзіркі круцячагася дыска пераходзяць ды падаюць на фотаэлемент, то ярчэйшыя, то цямнейшыя партыі святла — фотаэлемент пачынае даваць хуткія хістанні, інакш кажучы, то слабейшыя, то мацнейшыя электрычныя імпульсы.

Гэтыя токі (імпульсы) можна цяпер узмацніць і пераслаць па дратах, або радыёвым шляхам для спецыяльнага прыёмніка, у якім адбываецца адваротны працэс г. зн. сінтэз вобраза. У такім прыёмніку знаходзіцца неонавы дыск Ніпкава г. зн. спецыяльная электрычная лямпа, якая, у залежнасці ад магутнасці прымаемых электрычных імпульсаў, рэагуе менеей, або болей моцным святлом свайго экрана.
Гледач бачыць гэтую лямпу праз дзіркі круцячагася дыска. Лік абаротаў дыска ў прыёмніку адпавядае ліку абаротаў дыска ў перадатчыку. Дыск круціцца досыць хутка (25 абар. на секунду) у выніку чаго асобныя плямкі святла зліваюцца ў воку гледача ў адно, што дае ўражанне вобраза.

Вобраз гэты з'яўляецца паўтарэннем вобраза перадаванага на станцыі.

Такая сістэма тэлебачання, званая механічнай, мела шмат недахопаў. Калі ўважліва паглядзець на фотаздымак у газеце, то лёгка можна ўбачыць, што складаецца ён з меншых або большых кропак, якія ўтвараюць сетку. Асабліва лёгка гэта можна заўважыць праз павелічальнае шкло.

Такая друкарская сетка называецца растрам. Чым буйнейшым ёсць такі растар, тым менш дасканалым з'яўляецца фотаздымак.

Таксама ёсць і ў тэлебачанні, дзе вобраз, як мы ўжо казалі, складаецца з пэўнай колькасці пунктаў аб рознай інтэнсіўнасці святла. Па гэтай прычыне дзіркі ў металічным дыску Ніпкова не маглі быць вельмі малымі, бо інакш нічога не было-б відаць. Растар такога вобраза быў вельмі буйным і таму якасць аглядаемага вобраза была вельмі нізкая. Апроч гэтага вобраз быў невялікі, а яго яркасць — зусім малая. З гэтай прычыны не магла яго аглядаць большая група людзей, а толькі адзін чалавек. Цяжка было ўтрымаць т. зв сінхранізацыю г. зн. згоднасць абаротаў дыска ў прыёмніку з абаротамі такога самага дыска ў перадатачнай станцыі.

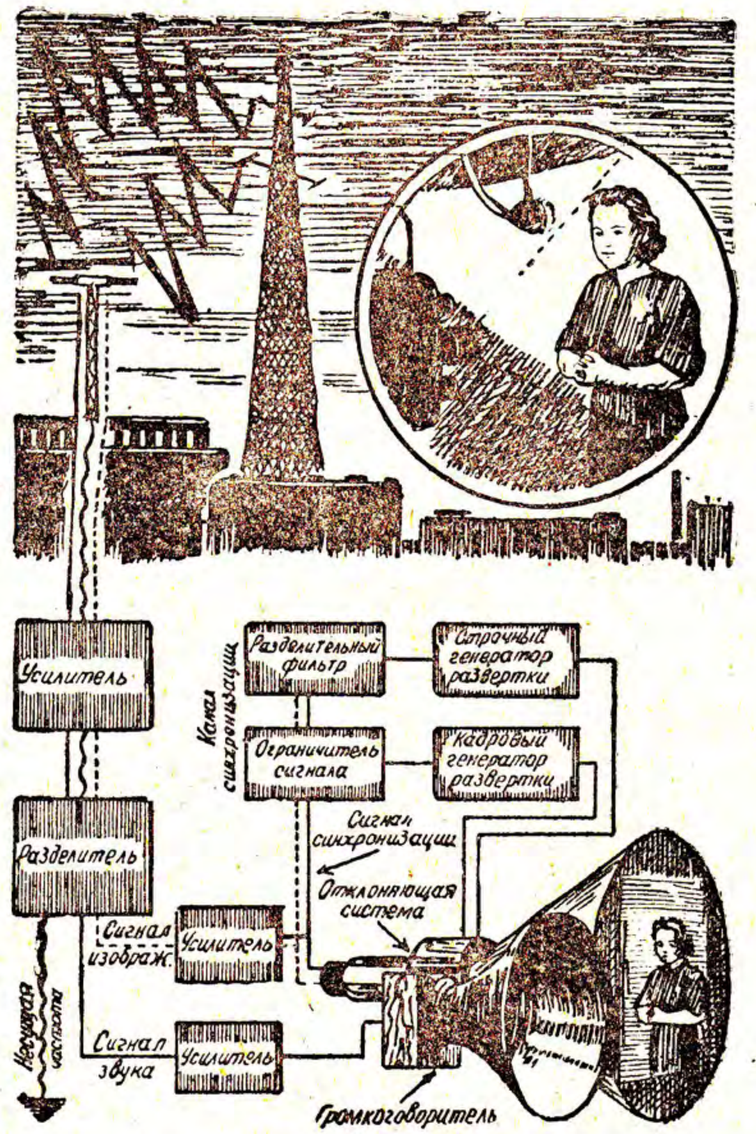
Адзінай добрай якасцю гэтага, параўнальна вельмі простага, механізма такога тэлебачання з'яўляецца тое, што існуе магчымасць перасылання вобразаў пры дапамозе электрамагнітных хваль - сярэдніх і доўгіх. Гэтая акалічнасць дазваляе перадаваць вобразы на вялікую адлегласць, у радыусе сотняў кілометраў ад перадатчыка.

Трэба адзначыць, што паралельна да вобраза перадаецца таксама і гук. (так, як у кіно).

Сінтэз і аналіз вобраза адбываецца толькі і выключна электрычным шляхам пры дапамозе спецыяльных электронных лямп.

Аналізная лямпа, званая іконаскопам, мае у сярэдзіне ўмантаваны фотаэлемент, уласціва, сотні такіх мікраскапічных фотаэлеменцікаў, змешчаных на супольнай пласцінцы.

Гэтакая пласцінка называецца мазаікай і выконвае такую роль, як кліша ў фатаграфічным апараце. Зрэшты, падобна, як у фатаграфічным апараце, на гэтую пласцінку падае вобраз са спецыяльнай тэлевізійнай камеры. Пласцінка, як нам ужо вядома, ёсць пакрыта масай маленькіх (мікраскапічных) фотаэлеменцікаў, так што ўтвараюцца на ёй (пласцінцы) электрычныя набоі аб рознай велічыні, у залежнасці ад таго, наколькі інтэнсіўна асвятляецца пэўная частка перадаваемага вобраза.

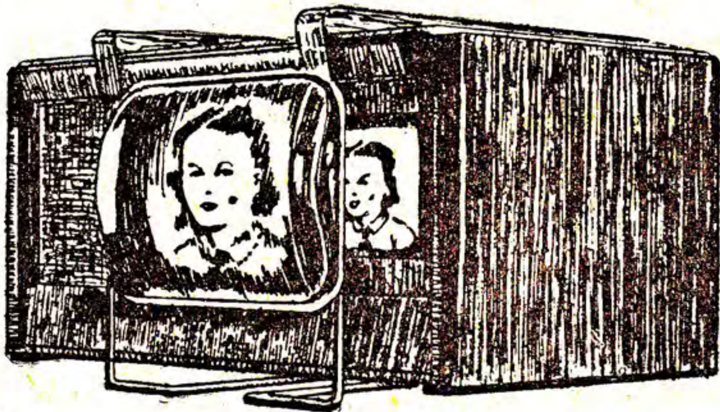
Агульная схема перадачы і прыёму тэлебачання.

У сярэдзіне гэтай лямпы знаходзіцца прыстасаванне, якое вытварае электрычны прамень. Дзякуючы яшчэ дадатковым прыстасаванням т. зв. электрычным адхіляючым генератарам, гэты прамень безупынна і хутка прабягае па мазайцы, радок па радку, зусім таксама, як гэта робіць наш зрок, калі мы чытаем цяпер гэты артыкул. Электрычны прамень, падаючы на асобныя фотаэлеменцікі, інакш кажучы, асобныя пункты вобраза на мазаіцы, падлягае хістанням, даючы ў сваім ланцугу пульсуючы ток. Так, як перад гэтым, электрычныя імпульсы могуць быць узмоцнены і за пасрэднасцю радыёстанцыі выпраменьваны ў эфір.

У прыёмніку, г. зн. у тэлевізары таксама знаходзіцца спецыяльная вобразная лямпа т. зв, кіноскоп. У гэтай лямпе пабудаванай накшталт лейкі, закрытай дэнкам, бегае такі самы прамень узбуджаны электрычнымі імпульсамі, якія даходзяць з перадатачнай станцыі Дно гэтай лямпы ад сярэдзіны ёсць абліцавана спецыяльным рэчывам, якое свеціцца толькі тады, калі ўдарае ў яго электронны прамень. Лямпу (кіноскоп) размяшчаецца перад гледачом у ляжачым становішчы, лейкай у яго бок. Гэтая лейка, на самай справе, з'яўляецца экранам вобразнай лямпы — сэрца кожнага тэлевізара. Электронны прамень бегаючы па экране лямпы „малюе", як-бы зачараваным алоўкам, асобныя светавыя пункты, з якіх пабудаваны вобраз.

Усё гэта дзеецца вельмі, вельмі хутка. Асобныя электрычныя імпульсы т. зв. імпульсы сінхранізацыі, якія высылае перадатчык, прымушаюць прамень нашага кіноскопа рухацца дакладна, таксама, як прамень у іконаскопе ў тэлевізійнай станцыі. Калі-б светавыя пункты на нашым экране складаліся хаатычна, у выніку не атрымаўся-б вобраз.

Усё гэта не з'яўляецца так вельмі простым, як можа здавацца. Мінула шмат часу, каштавала гэта многа працы вучоных усяго свету, пакуль гэтая галіна атрымала належнае развіццё так, што ў сучасны момант якасць перасылаемых вобразаў з'яўляецца дастатковай.

Напоўненая празрыстай вадкасцю павелічальная лінза, устанаўліваемая перад экранам тэлевізара з невялікай трубкай.

(11)

Падкрэслена многа шумяць студэнты. Павесялелі нават пачынаючыя мастакі, класічна валасатыя, не гледзячы на маладосць іх пэндзля. А колькі націскаў дзіцячага смеху! Гэта для іх стараюцца найпрыгажэй цвісці на газонах кветкі, якія ўсё-ж такі нельга зрываць. Для іх стараецца, як найвышэй звінець вадою фантан. Для іх... Ды, зрэшты, усё для іх — і сонца да самага позняга вечара, і наша шчырая ласка праз круглыя суткі!..

Увечары толькі тэатр не для іх.

Яго штурмуюць дарослыя.

Найбольшай павагай карыстаецца сёння таварыш касір. Дзесяткі рук з надзеяй стукаюць у зачыненае акенца касы. Дошчачка адсоўваецца і, нібы ў рамцы партрэта, з'яўляецца жаночы твар, поўны прынцыповай непадкупнасці і поўны сама-па-сабе, на ўсю рамку. «На сёння ўсе білеты прададзены», — гучыць спакойны, забойчы голас. Затым акенца закрываецца, як стомленае вока, што заслужана хоча заснуць. Дарэмна стукаць, упрошваць. Позна!..

Мы з Міколам у ліку шчаслівых. У руцэ маёй дзве вузкія ружовыя паперкі, якія я, на зайздрасць многім, працягваю ў рукі кантроля. Запаветны парог — за намі. І вось мы сядзім, пазіраем на сцэну. Яна заслонена, і за масіўным, мякка-чырвоным палотнішчам заслоны схавана да часу часціна нашай сённяшняй радасці.

Такія сустрэчы, як наша з Міколам, бываюць нячаста. Малады дырэктар сямігодкі прыязджае з-пад Гродна ў сталіцу адзін-два разы ў год. А такая сустрэча, як сёння ў тэатры — адбудзецца ўпершыню. Сустрэча трэба сказаць гістарычная...

Настрой гледачоў прыўзняты. Асабліва шумна на галёрцы, дзе гамоніць і смяецца моладзь — студэнты. Белы, аблямаваны чырвоным плюшам кант балкона — пад жывымі кветкамі вясёлых твараў, зорных вачэй. Гаманлівая радасць прыбоем б'е адтуль, вось-вось гатовая выплеснуцца цераз край.

— Глядзі, душа твая халасцяцкая! — захоплена паціскаю я локаць Міколы. — Глядзі!..

Мы азіраемся ўгару. І вось адтуль адна дзявочая рука, узняўшыся на ўзровень вясёлых вачэй, вітае некага, гулліва перабіраючы пальцамі. Я прыглядаюся і пазнаю — Алеся. Яна ловіць мой позірк і прывітальны жэст рукі і з непаўторным харatвом ківае галавой — вітаецца.

— Хто гэта? — шэпча Мікола.

— Твая пагібель, — адказваю я.

— А мо' твая?

— Ну, двойчы гэтак хораша не гінуць.

— Ды хто яна?

— Алеся. Хто-ж.

— Сцяпанава?!

— А што? Я хіба не казаў?..

Звініць другі званок. Зал пачынае папаўняцца. Яшчэ хвіліна-дзве да трэцяга званка — пачатку новых уражанняў. Я выкарыстоўваю гэты кароткі час, каб расказаць вам, чытач, пра Алесю.

Пазалетась у ліпені, калі ў інстытутах пачаўся новы прыём студэнтаў, у кватэру маю, на пяты паверх аднаго з пасляваенных дамоў, прышла незвычайная госця. Маладая дзяўчынка з малым чамаданам, які быў любоўна — з вышыўкай — абцягнены белым кужэльным чахлом. Цяжка было, відаць, і дом знайсці на незнаёмых вуліцах, і пад'езд, і кватэру. Не так, можа, цяжка, як незвычайна было для выпускніцы вясковай дзесяцігодкі — і горад, і пяты паверх, і электрычны званок, які яна націснула, чырванеючы ад хвалявання.

— Дзень добры, — ціха сказала дзяўчынка. — Я вам пісьмо прывезла, — дадала, наіўна ўхапіўшыся за гэта, нібы за адзіную прычыну прыезда ў Мінск.

Пісьмо было ад Калодкі.

«Гэта — мая Алеся, што я табе расказваў некалі, ды ўжо не раз і пісаў. Дык ты там, браток, памажы ёй уладзіцца ў які-небудзь універсітэт. Няхай здарова вучыцца..»

Алеся сядзіць на кушэтцы нясмела і пазірае на кніжкі, якіх на паліцы майго пакойчыка, на думку дзяўчынкі, — многа. Пад позіркам маім яна нясмела апускае вочы. А я не магу не глядзець. Я не магу не думаць пра тую ноч на нямецкай аўсянай пожні, пад зоркамі, калі Сцяпан гаварыў... Гаварыў, што і ён разумее ўсё — і лёс польскай дзяўчынкі, якая пабегла красці хлеб для палонных, і лёс нямецкай дзяўчынкі, дачкі расстралянага камуніста, якая ў нас, людзях з Расіі, убачыла родных па бацьку.

Працяг будзе

Ганарыся тым, што ты беларус

Антон Страшэўскі паступаў на работу. Загадчык аддзела кадраў, Чэслаў Скаўронскі падаў яму дзве персанальныя анкеты і сказаў ветліва: „Сядайце ля стала і запаўняйце, я праз мінут дваццаць вярнуся".

Загадчык аддзела пагладзіў рукою па сівай сваёй галаве, падкруціў вусы і павольным крокам накіраваўся да дзвярэй, а Антон пачаў запаўняць анкету. Хутка напісаў прозвішча і імя, дату і месца нараджэння, як завуць яго бацьку і стаў пісаць імя маці. Але не дапісаўшы, адлажыў раптам ручку ды прызадумаўся. Маму завуць Зіна, а ў палякаў няма такога імя. Здагадаюцца, што я беларус і будуць падстаўляць нагу ў рабоце.

Перад вачыма Антона быццам прасунулася мінулае; гады панскай Польшчы, калі буржуі нішчылі беларускую культуру і беларускія звычаі, нацкоўвалі палякаў на беларусаў і наадварот. Гэтая запужанасць у ім яшчэ моцна жыла.

„Мо' напісаць не Зіна, а Здзіслава? Гэта трохі падобныя імёны, ды пачынаюцца з адной і той-жа літары. — Як напісаць?" — пытаў сам сябе Антон. „Вось гэта загвоздка!" Твар яго праяснеў і ён напісаў — Зіна. — Гэта-ж можна сказаць, што бацька ажаніўся з беларускай, і ўсё ў парадку". Антон стаў чытаць наступныя пункты ў анкеце „Нарадовосць". „Езык мацежысты". „А што тут напісаць? Праўду? Гэта-ж мяне дырэктар не прыняў у гімназію ў 38 годзе, бо ведаў, што бацька сядзеў у турме за палітыку. — У сваёй школе я не хачу мець „кацапаў", — так ён тады сказаў".

Антону стала горача і сляза, як боб скацілася на анкету. Ён глыбока ўздыхнуў і напісаў пад пунктам „Езык мацежысты", слова — польскі".

— Што-ж зрабіць. Я хачу спакойна працаваць. Банда нас біла ў 1945-ым годзе за тое, што мы беларусы, можа і цяпер неспадабаецца некаторым беларуская нацыянальнасць.

Антон не паспеў запоўніць да канца адзін экземпляр персанальнай анкеты, як вярнуўся загадчык аддзела кадраў Мечыслаў Скаўронскі.

„Доўга вы пішаце", — лагодна вярнуўся ён да Антона. Гэтыя словы падагналі Антона і ён другі экземпляр персанальнай анкеты вельмі хуценька запоўніў і аддаў загадчыку. Мечыслаў Скаўронскі стаў пераглядаць яе з першага экземпляра. Раптам засмяяўся.

— Што гэта вы, малады чалавек, панапісвалі. У адной анкеце напісалі што паляк, а ў другой што беларус.

Антон пачырванеў, збянтэжыўся Яму стала няёмка. Стары комуніст. Мечыслаў Скаўронскі здагадаўся ў чым справа, падыйшоў да Антона і як бацька пачаў з ім гутарку.

— Ты беларус, а я паляк і нам трэба добра жыць, бо ў нас адна мэта — будаўніцтва лепшага шчаслівейшага жыцця, будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне. Табе няма чаго ані сароміцца, ані баяцца, што ты беларус, а наадварот, трэба гэтым ганарыцца, таму што лепшыя сыны беларускага народа вялі барацьбу супроць грамадскага і нацыянальнага прыгнёту, яны ніколі не прарывалі сувязі з рэволюцыянерамі польскага народа. Гэта толькі паны і іх паплечнікі хочуць нязгоды паміж нацыянальнасцямі.

Антону прыпомніліся словы бацькі: „Трэба самаму шанаваць сваю мову, свае звычаі, сваю культуру тады і другія нацыі, нас, беларусаў будуць больш шанаваць". Успомніў таксама, што за палітыку разам з яго бацькам памёр у турме паляк Станіслаў Сакоўскі, з якім яны марылі аб рабочай уладзе. Антон апусціў вочы і не мог нічога прамовіць. Ён адчуваў вялікі сорам, што яго, беларуса, вучыць нацыянальнай гордасці — паляк

Канчаючы з Антонам размову Скаўронскі сказаў: — „Ганарыся тым, што ты беларус".

М. Х.

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

Вынікі супольнай працы

Год таму, многія сяляне вёскі Нова Воля, пав. Беласток, аб'едналіся ў сельскагаспадарчы кааператыў. Міма, што мінула яшчэ так мала часу, а ўжо можна заўважыць наколькі палепшылася жыццё кааператыўшчыкаў. Такія сяляне як: Матрэнчык, Кулеша, Мядзведзь і Свяржэўскі, якім раней нават да палавіны зімы нехапала свайго хлеба, цяпер жывуць заможна, дастатна.

Кожны купіў сабе новую мэблю, веласіпед. Матрэнчык будуе сабе новы дом, Сцяпан Кулеша купіў матацыкл. Кааператыўшчыкі пабудавалі вялікія аборы. Пасадзілі 2,5 гктр. саду. Людзі пачалі жыць інакш.

ЯНКА ПАЛОЦКІ
Міхалова

На здымку: Карэспандэнт „Нівы Нестар Перавой з Зубава, сумесна з гуртком маладых мічурынцаў пры Зубаўскай школе, гадуе трусы белай расы.

9 мая Н. Перавой на закупачным пункце ГС ў Бельску прадаў 30 шкурак 1 гатунку, па 40 зл. за кожную.

Фото Ю. Лясоцкі

10 год працы кандуктарам ПКС-у

ГРМ. Еўгенні Маеўскі ад 20 мая 1946 года ў рознастайных абставінах выконвае сваю адказную работу ў якасці кандуктара ПКС.

Яго добрыя адносіны ведае ўся ваколіца: ад Беластоку па Заблудаў і Міхалова.

За сваю ахвярную працу Е. Маеўскі атрымаў медаль „Х-годдзя" і званне „Перадавік Працы".

Ад Е. Маеўскага павінны браць прыклад усе нашыя кандуктары.

Ініцыятыва вартая наследавання

Ля самае мяжы Беларусі, знаходзіцца нашая вёска Масева. Вечарамі чуваць, як пяюць песні нашыя браты - беларусы па той бок, як ужо на досвітку гудуць трактары на калгасных палях.

Жыхары, а асабліва моладзь нашае вёскі вельмі цікавяцца жыцц і творчымі дасягненнямі сваіх землякоў, бо ведаюць, што гэты шлях якім яны крочаць, з'яўляецца адзіна правільным шляхам да далейшага ўздыму сельскай гаспадаркі, да добрабыту і поўнай ліквідацыі канчаткаў знішчэнняў і нядолі, якія пакінула апошняя сусветная вайна.

Апошнім часам пры нашай школе, па ініцыятыве моладзі і пад кіраўніцтвам настаўніка Сяргея Бароўскага, сарганізавалі гурток любіцеляў беларускай мовы. На гэтым гуртку моладзь паглыбляе свае веды па беларускай мове, аб Совецкай Беларусі. У гуртку любіцеляў беларускай мовы мы вывучаем гераічнае мінулае Беларусі, яе соцыялістычную гаспадарку, геаграфію.

З вялікай дапамогай прыходзіць тут „Ніва", якая дапамагае нам лепш авалодаць, пазнаць сваю родную мову; ў ёй змяшчаюцца артыкулы з мінулага нашае Айчыны.

Гэта дазваляе нам быць яшчэ болей свядомымі, поўнацэннымі грамадзянамі — патрыётамі.

С. Б.
Масева, пав. Гайнаўка

Райкі калісь і цяпер

Шмат што змянілася ў нашай вёсцы за гады народнай улады. Да 1939 года нашая вёска не мела вясёлага выгляду. Былі малыя, курныя хаты. Жыццё было цёмнае, бескультурнае. Аб асвеце ніхто і не ўспамінаў. Не было сялянскім дзецям школ ані на беларускай ані на польскай мовах. Сяляне жылі ў забабоннасці. У час другой сусветнай вайны вёска была ўшчэнт спалена, не засталося ніводнай хаты ці нават, як кажуць — „ні кійка ў плоце".

Аднак дзякуючы дапамозе народнай улады, — вёска хутка нанава пабудавалася так, што цяпер цяжка пазнаць гэтую мясціну.

З дня ў дзень вёска змяняе свой выгляд. У сакавіку 1956 г. нашая вёска была радыёфікавана Жыццё зрабілася болей вясёлым. Гаспадары цяпер не блукаюць па вечарах з хаты ў хату каб гуляць у карты, а слухаюць радыё, ведаюць, што дзеецца ў свеце.

Аднаго толькі яшчэ нехапае нам, каб жыць поўным, культурным жыццём — электрычнага святла Сяляне і вучні псуюць сабе вочы за нафтавымі лямпамі Жыхары нашай вёскі вельмі хацелі-б, каб як найхутчэй загарэліся ў іх хатах лямпачкі Ільіча.

АЛЕСЬ ФІЛІМАНЮК
Райкі — пав. Бельск

Мой адказ на вялікі конкурс „Нівы"

Толькі што атрымаў я 11 нумар нашага штотыднёвіка „Ніва". Калі прачытаў аб'яву аб вялікім конкурсе, які арганізуе рэдакцыя „Нівы", вырашыў неадкладна адказаць на гэты зварот рэдакцыі.

Абавязацельства

1. Як сталы карэспандэнт „Нівы" абавязваюся да 31 мая 1956 г. звербаваць 25 новых падпісчыкаў нашага штотыднёвіка.
2. Заахвоціць да супрацоўніцтва з рэдакцыяй „Нівы" 10 асоб і дапамагчы ім, як новазвербаваным карэспандэнтам, у збіранні і апрацоўцы лістоў.
3. Раз на месяц арганізаваць з моладдзю нашае вёскі спрэчкі па змешчаных у „Ніве" артыкулах, і на іх тэму перасылаць рэдакцыі заўвагі.

Апроч гэтага абавязваюся пяршынстваваць у грамадскай і прафесіянальнай працы, змагацца за безупыннае павышанне ўраджайнасці з гектара і развіццё гадоўлі, лепш працаваць у ЗМП-оўскай і ЛЗС-аўскай арганізацыях.

Браць такія абавязацельствы заклікаю ўсіх чытачоў і карэспандэнтаў „Нівы", а асабліва грм. НІНУ БУРА з Шымак, пав. Беласток і грм. АНАТОЛЯ НЕСТЭРЧУКА з пасёлка Мелешкі, пав. Беласток.

ВАСІЛЬ ЯНЮК
Дубічы Асочныя
пав. Гайнаўка.

ЛІСТ СА ЗЛУЧАНЫХ ШТАТАЎ АМЕРЫКІ

Нядаўна рэдакцыя атрымала ліст ад Янкі Пратасевіча, грамадзяніна ЗША.

Вось змест прысланага нам ліста:

„Шаноўныя Грамадзяне!

Вельмі Вас прашу, прышліце калі ласка, адзін нумар штотыднёвіка „Ніва", таму што хочам выпісаць некалькі нумараў.

У Дэтройт і ў Віндсор, у Канадзе ёсць многа нашых землякоў: мінскіх, пінскіх, гродзенскіх, якія знаходзяцца тут шмат гад ў на эміграцыі ' ўжо амаль забылі сваю родную мову.

Перасылаю Вам паздраўленні і жаданні посп 'ў".

Беларускі народны аркестр у Беластоку

У Беларускі народны хор запісалася ўжо 70 чалавек. Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства паведамляе, што апроч запісаў у Беларускі народны хор, прымаюцца яшчэ запісы ў Беларускі народны аркестр, якім будзе кіраваць прафесар Сцяпан Саберайскі.

Звяртацца па адрасу: Беласток, вул. 1-Мая № 3 будынак ТПП-Р — тэлефон 33-35, унутраны 6. Р.

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

ГРМ. МІХАСЬ ГРЫГОРУК — БЕЛЬСК' — У апісанай Вамі, справе просім звярнуцца ў Прэзідыум Павятовай рады — працоўны сектар, дзе Вашая справа будзе належна ўладжана. Ліст, аб марнеючых машынах, пераслалі ў Нараўскі ПОМ з мэтай уладжання.

Наконт тэлебачання друкуюцца ў нашым штотыднёвіку артыкулы, якія змяшчаем на шостай старонцы.

ГРМ. ЕУГЕНІЙ ВУДЫЦКІ — МІХАЛОВА. — Вашу справу мы накіравалі ў працоўны сектар МРН у Беластоку, вул. Варшаўская 85.

ГРМ. АЛЕСЬ КУЛАКОЎСКІ — СВІДЗЯЛОЎКА, — ПАВ. САКОЛКА. — Апісаная Вамі справа вельмі зацікавіла нас. У бліжэйшы час у Вашую вёску прыедзем.

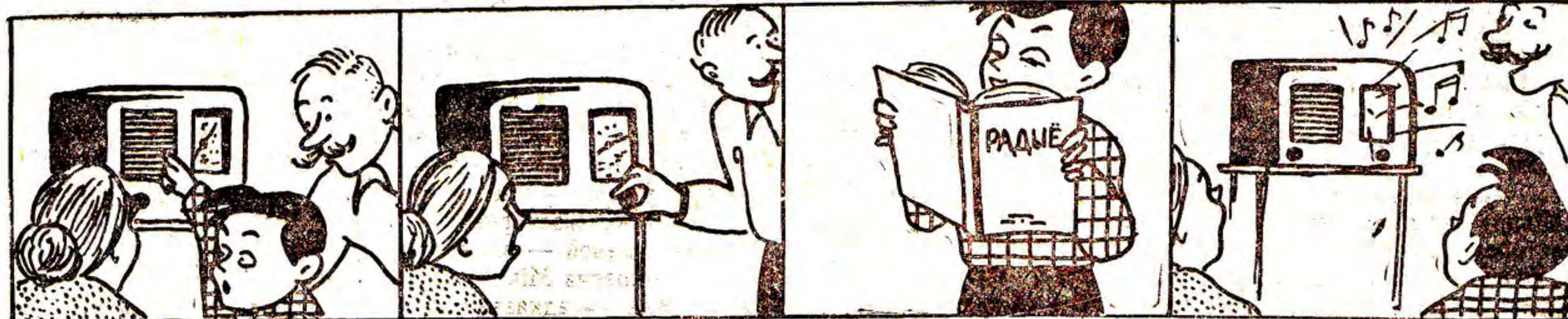
ГРМ. ПЯТРО КУШНЯРЭВІЧ — БАЦЮТЫ, ПАВ. ЛАПЫ — Апісаную Вамі справу мы накіравалі ў ваяводскія ўлады дзеля ўладжання. Аб выніку паведамім.

ГРМ. СЯРГЕЙ ФІЛІПЮК — Вашыя лісты атрымалі. Апісаныя ў іх справы мы накіравалі, дзеля ўладжання, ў адпаведныя ўлады Аб выніках нашых захадаў будзеце паведамлены.

ГРМ. ЯНКА ПАЛОЦКІ — Апісаную Вамі справу мы накіравалі ў Ваяводскае праўленне прамысловасці ў Беластоку. Рэшту лістоў выкарыстаем.

Е. Б. — ПАВ. ГАЙНАУКА — У конкурсе па вярбоўцы сталых чытачоў „Нівы" могуць удзельнічаць усе чытачы так, што і пісьманосцы. Падпісчыкаў можна вербаваць і на іншых паштовых установах.

АГАФОНУ ДАПАМАГЛА КНІЖКА

Трансляцыю з Велагонкі міра
Паслухаць Агафон сабраўся.
Ды вось бяда. Нічуць не чутна.
Радыёпрыёмнік сапсаваўся.

Круцілі галкі: тата, мама
І Агафон круціў таксама.
І як на злосць, як на бяду
Радыёпрыёмнік ні гу... гу...

Ну што-ж рабіць? З чаго пачаці?
Бядуюць: тата, дзедка, маці.
Ёсць! Маю! крыкнуў Агафон
Й да шафы з кніжкамі пайшоў.

І сапраўды. Як не дзівіся,
З эфіра гукі паліліся.
Усе рады. Думны Агафон,
Што радыё наладзіў ён.

* * *

А ў гэтай справе, мой сябра,
Кніжка яму дапамагла.

...Будаваць то самі будуюць, а раскідаюць не людзі, а іхняя нядоля горкая раскідае...

...Спачатку гукі былі рэдкія нясмелыя, потым пачалі гусцець, перасыпаліся срэбрам, журчэлі непрытомна, горача, ажно к оў зайграла...

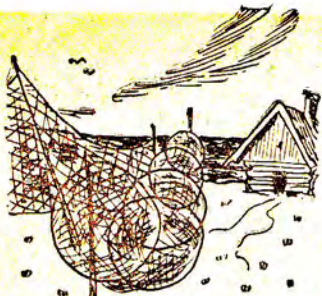
...Не можа быць, каб вы, Аляксандр Пятровіч, такую бязглуздзіну напісалі...

...Петр ехал, стоя в марсовой золоченой колеснице, за ним волочили по земле шведские знамена, шли пленные опустив голову...

...Они видели, как маленькая фигурка матроса прыгнула в лодку. Парус надулся. Его стало относить от берега как лепесток. Теперь на мостках стояли только Терентий и Гаврик.

...Мае браты, мае суседзі
Свабодны новы, польскі люд!
Няхай-жа песняй звонкай медзі
Красуе наша дружба тут...

...У чацвёрты год вайны мы не толькі не паслабелі, а сталі ў многа разоў мацней. І армія стала мацней і народ як-бы памацнеў, узмужнеў...

Вялікі літаратурна-фільмавы конкурс „Нівы"

Рэдакцыя „Нівы", Гал. Праўл. БГ-КТ, ОЗК і ЗВ ТПП-Р абʼяўляюць Вялікі літаратурна - фільмавы конкурс.

Пад кожным рысункам, які абазначае загаловак адгадыванага твору змешчаны ўрывак з гэтага-ж твору.

Паслугоўваючыся ніжэй змешчанымі тэкстамі і рысункамі адганіце загалоўкі твораў і ўпішыце іх у адпаведныя клеткі адносных аўтараў.

Паміж чытачоў „Нівы", якія да 5 чэрвеня г. г. прышлюць правільныя развязкі, 10 чэрвеня публічна разыграюцца ў латарэю каштоўныя ўзнагароды як: веласіпед, 2 радыёпрыёмнікі, а таксама шматлікія кніжныя ўзнагароды.

УВАГА!
РАЗВЯЗКІ ДАСЫЛАЙЦЕ ТОЛЬКІ НА КУПОНАХ ДРУКАВАНЫХ У „НІВЕ" НА АДРАС: Рэдакцыя „Нівы" Беласток, вул. Кілінскага 7/1 (літаратурна - фільмавы конкурс).

Імя ....
Прозвішча ....
Адрас ....
Пошта ....

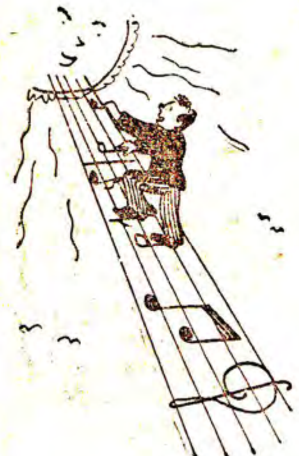
ЛАТАРЭЙНЫ КУПОН РЭДАКЦЫІ „НІВА"
ДНІ АСВЕТЫ КНІЖКІ І ПРЭСЫ

П. л.	Аўтар	Загаловак твора
1.	Я. Колас	....
2.	Я. Купала	....
3.	К. Крапіва	....
4.	З. Бядуля	....
5.	Д. Фурманов	....
6.	В. Катаев	....
7.	А. Куляшоў	....
8.	А. Фадеев	....
9.	А. Толстой	....
10.	І. Мележ	....

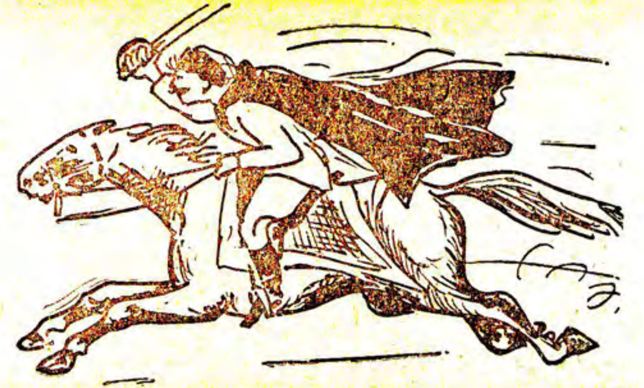
Увага: Творы экранізаваныя трэба падкрэсліць!

...Люба Шевцова не дожила неделю до того, как Красная Армия вошла в Краснодон и в Ворошиловград.

Краіна, ты чуеш мой заклік, мой голас
Поўны, як спелыя сонцы суніц...

...Федор ничего Потапову не ответил, дал вдруг шпоры коню и помчался в тыл проч от цепей...

А Ў ПОЛІ ВЯРБА

Для хора з ф-но

Апрацоўка В. Ефімава

А ў полі вярба, пад вярбой вада.
Там хадзіла, там гуляла дзеўка малада. (2 разы)
Дзеўка ад вады, хлапец да вады:
— Пастой, пастой, дзяўчыначка, дай каню вады. (2 разы)
— Рада-б пастаяць, каню вады даць:
Мае босенькія ножкі, студзёна стаяць. (2 разы).

ДНІ КНІГІ

Дзень быў не толькі нядзельны але цёплы. Сядзеў я ля хаты на лавачцы, грэўся як кот на сонцы; думкі так лянiва плылі, як хмарка па небе, а тут прыходзіць жонка ды кажа: — „Ідзі ў „Дэлікатэсы" і купі віно; увечары кум з кумою прыдуць, чаем ад іх не адкараскаешся", — і падае мне пры гэтым 100 зл.

Шкада мне было з гультайствам раставацца, не маглі кум з кумою, ліха на іх няма, — учора прыйсці? Але нічога не зробіш, сабраўся я, іду па вуліцы Сталіна, бачу ўсюды столікі з кніжкамі стаяць, а ля іх народ таўчэцца.

Кніжкі на сталах ляжаць цудоўныя, пераплёты адзін лепшы за другі, на вокладках нешта каляровае намалявана проста — прыемна пагля дзець.

Пытаю па сакрэту аднаго грамадзяніна, чаму гэта кніжкі павыносілі на вуліцу. А ён мне растлумачвае, што цяпер дні асветы, кніжкі і прэсы ды пытае, што я на сваім вяку чытаў.

Адказваю, што чытаў „Жыціе святога Нікодыма", потым „Сонька залатая ручка" і яшчэ „Сто цудаў чорнай магіі".

Грамадзянін паглядзеў на мяне нейк дзіўна і кажа:

— Дзярмо вы чыталі, а сапраўднай кніжкі і ў вочы не бачылі. Цёмны з вас чалавек, як туман вячэрні.

Пакрыўдзіўся я, адыходжу і праціскаюся бліжэй да століка прыглядзецца, як гэта сапраўдныя кніжкі выглядзяць; а тут людзі за залатоўку нейкія білецікі выцягваюць. Грамадзянін, што стаяў непадалёк мяне, на адзін нумар за 10 зл. кніжку выйграў. Аказваецца, на гэтай латарэі можна выйграць не толькі бібліятэку, але нават і матацыкл або радыёлу.

Набраў я на 5 зл. білетаў ды і нічога не выйграў. Такая мяне злосць узяла; іншыя выйгрываюць, а я... зноў на 10 зл. нацягнуў. Выйграў кніжак на 15 зл. і пачаў зноў цягнуць. І пайшла тут такая стаханаўская работа, што прадавец ледзь паспяваў мне кніжкі адкладаць. Праз 10 мінут за 100 зл. я атрымаў кніжак на 180 зл! Шкада, што больш грошай не меў.

Прынёс я дамоў кніжкі ды падаю жонцы „Даведнік вясковай гаспадыні", а яна крычыць: — „Дзе віно? Кумы прыдуць". Я крычу, што кума з кумою і, без віна чэрці не возьмуць, а жонка сваё выкрыквае. А я зноў крычу: „што, табе лысы кум і падхварбаваная, шчарбатая кума даражэй кніжак? Сапраўднай кніжкі ты ў вочы не бачыла, цёмны ты чалавек, як туман вячэрні". А жонка за мятлу хапае.

Што потым было — гэта не важна. Гасцей у той дзень я не бачыў, а потым ад суседзей даведаўся, што падчас нашай культурнай рэволюцыі кум і кума стаялі пад акном і ўсё чулі.

Дзядзька Лявон

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі: гор Беласток, вул Кілінскага7/1, Тэлефоны: Гал. рэдактар і сакратарыят 25 89, аддзелы рэдакцыі 36 43 Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр. Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы. Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку Т-7-1690